

november 27
5692 EV K...

Rudassetter Robert
Budapest
2 11 e 8

Az Uj Kelet az egy
és bausági zsidó
napila

Kéiratokat nem
megírásukra nem vállalkozunk

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (volt Brassai
uca) 10. szám. Telefonszám: 9-77
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Félévre . . . . . 600 lej
Negyedévre . . . . . 320 lej
Egy hónapra . . . . . 110 lej
KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egy évre 10 dollár
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)
Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

Miből köllünk
Stere professzor ur?

A háboru alatt elszaporodtak a kávé-
házi Konrádok, akik a márványasztal
mellett zseniálisabbnál-zseniálisabb hadi-
terveket dolgoztak ki, ma az egész világ
működvelő közgazdasági tudósokkal van
tele.

Es mindegyiknek meg van a saját
receptje a válság megoldására.
Legujabban Stere is felcsapott válság-
szakértőnek.

Nagyon kellemes receptet ajánl.
Ne takarékoskodjunk, hanem költe-
kezzünk.

Az orvosság ugyan egy kicsit ócska,
de jóízű. Szivesebben bevennénk, mint a
hivatásos és nem hivatásos babák egyéb
köttyvalékait.

Es tudja mit Stere professzor, már is
áll az alku.

Hajlandók vagyunk már ma megkez-
deni a nagyszabású költekezést.

Valamennyien hajlandók vagyunk a
legnagyobb esztelenségre is elpazarolni a
pénzt.

Csak legyen szives mondja meg, hogy
miből...

A száraz Amerika rádiumot
akar inni

Igy, amint olvassák, szóról-szóra igaz:
rádiumot akarnak inni az amerikaiak,
mert a detroiti rádiumintézet vezetője
hosszas kísérleti eredményeképpen rá-
eszmélt arra, hogy a drága alkoholt a
még drágább rádiummal is lehet helyet-
tesíteni. El is készített egy speciális
cocktailt, amely gyümölcsnedvekből áll
és azonkívül minimális mennyiségű ra-
dium, rádium által átsugárzott anyagot
tartalmaz. Ez a rádium-cocktail hír szer-
int máris divatos Amerikában s feltalá-
tója gyárat akar berendezni, ahol nagy-
ban akarja készíteni fantasztikus cock-
tail-jét. Azt állítja, hogy „a rádium
egészen minimális mennyiségben nem ár-
talmas az emberi szervezetre, sőt az élet-
funkciói felfrissítésére és fokozására al-
kalmas. Már most az a kérdés, hogy a
gazdasági válságot ép bórral és tele
erszénnyel megszűnt milliók között
hány engedheti meg magának, hogy ilyen
életkedvre hangoló rádium-cocktailt”
hörpintessen. Es ha akad is valaki, aki
a mérgező rádium-cocktailt megfizeti,
kérdés, nem üti-e meg a guta nyomban
szután, hogy a remek, drága kötyvaléket
elfogyasztotta. A távirat, amelynek alap-
ján beszámolunk az amerikai ötletről,
gondosan eltitkolja, vajjon ama bizonyos
detroiti feltaláló megkóstolja-e a gyü-
möcsnedvekké összekotyvasztott radont.
S ha igen, él-e még vagy pedig neve máris
bekerült abba a dicsőséges névsorba,
amelyben azoknak nevei foglalnak helyet,
akik mesterségük mártírjai? Ebben az
esetben minden részvétünk a szegény fel-
találónak, aki nyilván alkoholszomjában és
hiányában szánta rá magát, hogy közép-
kori alchimisták példájára lombikokban
és tégelyekben nem aranyat, hanem al-
koholt állítson elő szomjas polgártársai
üdvösségére.

Brit aktualitások

Chamberlain-Neville, az új angol pénzü-
gyminiszter nyilatkozott. Nagyon rava-
szul és nagyon jellemzően. A konzervatív
párt szociális gondolkodását hangoztatta,
mialatt szemrebbenés nélkül a munká-
nélküli segélyezés revízióját jelentette
be. Arra is kitért, hogy a munkásmozgá-
lom rövidesen reorganizáltan fog meg-
jelenni az angol politikai élet színpadán,
de éppen ezért meg kell akadályozni,
hogy újra megszerezze a hatalmat. A
hitlerizmus előretörése fölöttébb nyug-
talanítja a pénzügyminiszter urat, de
azért nagyon megelégszik azzal, ha Hit-
lerék mérsékelni fogják propagandájuk-
at.

Ez az utóbbi képmutató nyilatkozat az,
amely bennünket közelebről érdekel.

A kormány még hajlandóságot sem mutat arra,
hogy teljesítse a zsidó követeléseket

„A Zsidó Párt bizalmatlan
a kormánnyal szemben
és nem szavazza meg a
válaszfeliratot” —

jelentette ki Fischer Tivadar dr. a kamara teg-
napli ülésén. Trancu Jasi volt avareszkánus
miniszter szerint a kormány csak a parasztok
érdekeit nézi és pusztulni hagyja a közép-
osztályt

Pop Valér védte meg a bukovinai zsidó
birákat egy cuzista képviselő táma-
dásaival szemben

Bucuresti-Bukarest, november 26. (Az
Uj Kelet tudósítójától). A kamara tegnap
délutáni ülésén elhangzott a Zsidó Párt
nyilatkozata is a válaszfelirati vitában.
Dr. Fischer Tivadar, a Zsidó Párt elnöke
emelkedett tónusú és méltóságos hang-
u nyilatkozatban szögezte le, hogy a
romániai zsidóság elégedetlen és bizal-
matlan a jelenlegi kormánnyal szemben,
amely eddig még hajlandóságot sem mu-
tatott arra, hogy a jogos zsidó követelése-
ket teljesítse. Eppen ezért

Fischer Tivadar bejelentette, hogy a
Zsidó Párt nem szavazza meg a vá-
laszfeliratot.

Hasonló értelmű nyilatkozatot olvasott fel
a magyar párt nevében dr. Willer József.
Mintán úgy a liberális, mint az avareska-
nus párt képviselői is leszögezték, hogy
a válaszfelirat ellen fognak szavazni, a
kormány e pillanatban tekintélyes ellen-
zékkel áll szemben a képviselőházban s
nincs kizárva, hogy a válaszfelirat fölötti
szavazás meglepetéseket fog hozni.

Az ülés egyébként ezúttal se volt mentes
antisemita demonstrációktól, amelyek
egy látszik nap-nap után megismétlő-
nek.

Különösen egy Robu nevű bukovinai
cuzista kocsmáros mutatkozik fáradi-
hatatlannak a zsidóság elleni támadá-
sokban. Ma délután Robu a bukovinai
zsidó birákat támadta, akiket a kor-
mány nevében — bizonyára a sors
ironiájából — dr. Pop Valér erdélyi
miniszter vett védelmébe.

mert arra vall, hogy az új angol pénzügy-
miniszter elvileg nem kifogásolja Hitle-
rek politikai „konceptióját”, csupán
külpolitikai vonatkozásban és a brit
imperialista érdekek megóvása érdeké-
ben nem kér az intenzívebb propagandá-
ból.

Ha egy pár, vagy pár száz zsidó fejét
beverik Németországban, az még nem
baj. Ez még mérsékelt propaganda. A fő
az, hogy Hitlerék ne veszélyeztessék a
versaillesi békekötés statusquóját és ne
akadályozzák meg, hogy az éhező német
nép kiizzadja a jóvátételeket. Így fest a
konzervatív pacifizmus és szociális érzék
Chamberlain-Neville angol pénzügymi-
niszter értelmezésében.

Van azonban egy másik — hogy úgy
mondjuk: pikáns — érdekessége is az
angol politikai életnek. Tegnap a lordok
házában lorddá avatták Snowdent, a
munkáskormány volt pénzügyminiszterét.
Más szociálista politikust is ütöttek már
lorddá Angliában, amelynek munkás-
mozgalmá bővelkedik, illetve a Mac-
donald-rezsim alatt bővelkedett ilyen
furcsaságokban.

Snowden lorddá-avatásának azonban
speciális háttere van. Snowden vigasz-

Napirend előtt Raducanu volt nemzeti
parasztpárti miniszter reflektál Vasilescu
Carpen iparügyi miniszternek a cukor
árával kapcsolatosan tett tegnapi kijelen-
téseire. Kijelenti, hogy nem igaz, mintha
a cukorgyárosok oly tulzott haszonnal
dolgoznának. A drága cukorárakért a kor-
mány felelős, amely horribilis illetékekkel
sújtotta a cukorforgasztást. Argetoianu
nem ért egyet ebben a kérdésben az ipar-
ügyi miniszterrel.

Xeni liberális kéri, hogy Argetoianu
tisztázza magát.

Lupu a mókok ügyében jelent be inter-
pellációt, majd Iamandi liberális szemé-
lyes kérdésben kér szót és Trifu cuzista
képviselet támadja, aki tegnap azt álli-
totta róla, hogy a háboru alatt katonas-
zökevény volt. Ez közönséges rágalom.

Trifu: Sajnálom, hogy a katonaszöke-
vény kifejezést használtam. Ezzel szem-
ben igaz az, hogy Iamandi betegnek nyil-
vántarta magát a háboru alatt.

Iamandi elmondja, hogy ténylegesen be-
teg volt, kórházba került, ahol Jacobovici
kolozsvári egyetemi tanár elnöklte alatt
álló bizottság állapította meg betegségét.
Felgyógyulása után főhadnaggyá léptet-
ték elő.

Mirescu szocialista képviselő
parlamenti iniciatívából törvényjavas-
latot terjeszt be, amely Sarateanu
volt régens évjárdékát havi 150 ezer
lejről havi 30 ezer lejre szállítja le, Mi-
ron Christea patriarcha évjárdékát
pedig teljesen eltörli.

(Folytatása az ötödik oldalon)

dijként kapta a lordságot és főleg azért,
mert volt pártja kizsájtotta kebeléből és
a legélesebb kampányt indította ellene
párfordulásáért.

Erthető, ha a munkáspárt gyűlöli
Snowdent, mert hiszen ennek a pártnak
a karjain emelkedett a magasba. Am az
objektívitas kedvéért meg kell állapítani,
hogy a politikai köpönyegforgatásban
Snowden sokkal veszedelmesebb elődökre
hivatkozhat, különösképpen kontinentális
viszonylatban. Romániáról is beszél-
jünk: itt a politikuskok hetven százaléka
egy cserélgeti a politikai felfogását,
mint egy angol divatfi az inget, vagy egy
grand-kokott a szeretőt.

Am Franciaország és Olaszország sem
marad hátul a politikai árulások króni-
kájában.

Briand, Millerand, Mussolini — mind
a radikálizmus vizein eveztek annak
előtte, hogy megfelelő jutalom fejében
az ellenfélhez pártoltak át.

Angliában ez azelőtt nem volt gyakori
eset. Az angol jellel valahogyan intak-
tabbnak bizonyult. Most Snowdenék pél-
dát statuáltak s nem lehetetlen, hogy a
példa a brit életben is ragadós lesz.

Tempóra mutantur...

VILÁG TUKRE

Oroszország
nyugalomra készül

A leszerelési konferenciának ugy-
szólván előfutárja az az utóbbi időben
gyakran hangoztatott híradás, hogy a
szovjet megem támadási paktumot
kiván kötni különböző államokkal. Az
utóbbi időben sokat irt a sajtó az
orosz szovjetkötársaságok kormánya
és a francia és lengyel kormányok
ilyen értelmű tárgyalásairól. Egy
ideig megrekedtek a tárgyalások,
ujabban azonban ismét megindultak és
pedig Litvinovnak ama nyilatkozata
alapján, amit Pateknek, a moszkvai
lengyel követnek tett, hogy tudniillik
hajlandó a megem támadási paktum-
ot tárgyalni.

Oroszország ma fennállásának tizen
negyedik és ötödik tervgazdaságának
harmadik évében van és mindenki
előtt nyilvánvaló, hogy gazdasági éle-
tének radikális átszervezését csakis
nyugodt atmoszférában tudja végre-
hajtani. Legjobban az oroszok érzik a
béke szükségét. Jóllehet fölverték
magukat a háboru eshetőségére, mégis
tudják, hogy a jövő háborujában, mely
horzsalmasabb lesz az eddigiekénél, koc-
kára teszik forradalmuk és szociális
munkájuk java-vivmányait. A szovjet
hatalmasai ma nem gondolnak egyé-
bre, mint az 1917-es forradalom szelle-
mének megszilárdítására és semmi
okuk könnyelműségek elkövetésére.
Mint minden más, forradalmi uton
szerzett rendszer emberei örülnek, ha
megszilárdulhat a programjuk, úgy
a szovjet is ilyen megszilárdulásra
igyekezik. A szovjetrendszer képvise-
lői a sok belső nehézség ellenére és
munkájuk lázas tempója dacára, amit
követniök kell az ujjáépítés, a szer-
vezkedés és a reorganizáció során,
mégis csak jóllakottabbak, kövéreb-
bek, kényelmesebbek, mint voltak a for-
radalmárok 1917-től néhány esztendőn
keresztül. Vorosilov és Budjonny, a
munkásokból tábornokká lendült két
hadvezér ma aligha tudna hadakozni
Denikin és a lengyelek ellen, mint
1920-ban. Nemesak ök, hanem az egész
forradalmi rendszer kényelmesebb és
elővigyázatosabb lett.

Bizonyára ebből a lélektani moti-
vumból fakadt a gondolat, hogy Szov-
jet-Oroszország újabb megrázkódtatá-
sait el kell háritani, ha kell meg nem
támadási paktumokkal. Biztosítani
kell a nyugalom éveinek korszakát,
amely Stalin szerint arra való, hogy
„a szocializmus kiépítéséig a világ
egyetlen államában”. E paktumokat
olyan államokkal kell megkötni, ame-
lyeknek társadalmi és törvényes rend-
je gyakran teljesen ellentétes a szov-
jetével. Olyan államokkal kell baráti
szövetséget kötnie, amelyek ellen —
mint azt Oroszországban propagálják
— a történelmi jövőben a komintern
és a Lenin tanok segítségével a szovjet
föl akar vonulni. A történelem mai
szakában azonban a szovjetet sem
feszélyezi az e fajta államokkal való
paktálás. A forradalmi taktika és
stratégia ezt megengedhetőnek tartja
anak ellenére, hogy egységes szovjet-
ellenes frontról irnak egyre a szovjet
lapok.

Kissé komplikált ez a paktum-ügy.
A szovjetek például nem ismerik el
a Népszövetséget, az ilyen megem
támadási paktum jogilag tehát nem
hozható vonatkozásba a Népszövetség

DE

25. Márka 40.40,
lár 169, font 6.50,
8.80, cseh korona
3. schilling 21,
oty 19.50, belga

francia frank 6.59,
ár 168.30, belga
vájci frank 32.84,
ng 23.55, márka
and forint 67.70.

letések

és Ferdinand k...

ipescu (Szentlélel
előnyös feltétel
forduljanak a Ke-
Rt. Igazgatóságá...

ort. kóser étterem
alatt! Izletes éte-
mes helyiség. Utá-
kedvezmény. Abc-
tek olcsó áron.

vagy részes műve
töket díjazok. Cim...

adó. Cim a kiadó

üvészi festménye
23-án, szombato
Cluj, Str. Avran

serépkályha olcsó
ucca 30. (Strad...

garanciával rendel-
zetőnőnek keres-
ban fióküzletembe
arvállalat” jellegű

emü varrást olcsó
oz is megyek. Po
7.

(SALLO TAMAR
EGOLDÁS

mü tanulmányok
a nagy gazdasá-
kulturális kris-
oblemáiról
minden intellektu-
s, minden a kor-
trő problémáira
alkalmazó ember-
kell olvasnia!

gel, vagyis ez a megem támadási paktum nem vonható be a már fennálló hasonló paktumokba. A szovjet idegenkedik minden egységfronttól, a megem támadási paktumot tehát minden állammal izolálva kell megkötöni.

Eddig Szovjet-Oroszország megem támadási paktumot kötött Törökországgal, Perzsiával, Litvániával, Németországgal és Afganisztánnal. Ha hasonló paktum-javaslatokat terjesztettek más államok kormányai, főképp a tárállamok elé, Románia kivételével. Ezidőszent a Finnországgal való tárgyalások a legelőrehaladottabbak. A tárgyalásokból még sem lett paktum, mert Finnország a moszkvai megegyeztést össze akarja egyeztetni a hasonló népszövetségi megállapodásokkal. A lengyel-orosz tárgyalások egész sajtóságosak. A szovjet a lengyel-román megállapodásokat nem akarja respektálni és nem engedi, hogy a paktum a balti államokkal megkötött megállapodásokkal összekötésbe kerüljön. Ezért nem jutottak 1926 óta előbbre a tárgyalások és be kell várni, milyen újabb bázison lehetne mégis megteremteni a paktumot amelyre Lengyelországnak bizonyára ép oly szüksége van, mint Oroszországnak.

Szeptemberben újra megkezdtek az abba hagyott tárgyalásokat, nyilván azért, mert Franciaország is tárgyalni kezdett a szovjettel és Lengyelország figyelmeztette Franciaországot, hogy szövetségi szerződés áll fenn közöttük, ennél fogva a lengyel közvéleménynek informálódva kell lennie mindarról, ami a szovjet és Franciaország között végbemegy. A helyzet azonban ezzel nem tisztázódott, mert Szovjet-Oroszország a Franciaországgal szövetséges Lengyelországot látja maga előtt, azt a Lengyelországot, amely viszont Romániával áll szövetségben és amely az Oroszországgal való megem támadási szerződésbe bele akar vonni még két balti államot. Ez az oka annak, hogy a tárgyalások szeptember óta folynak, de előbbre alig jutottak. Még sok időbe fog telni, amíg Lengyelország az általa ratifikált törvényhozással ezt a várható paktumot, amely megkötése esetén az európai konszolidációnak egyik legfontosabb dokumentuma lesz.

Dr. Danzig Sámuel 25 éves jubileuma

Sighet-Máramarosziget, november 26. Az elmúlt vasárnap volt dr. Danzig Sámuel máramaroszigeti szefárd főrabbi 25 éves jubileuma. A főrabbi közismert szerénységével elhárította magától minden ánnepeltetést, de ennek ellenére is kifejezésre juttatta Máramarosziget zsidósága Danzig Sámuel dr. iránti hálás szeretetét.

Vasárnap délután, többek között, a máramaroszigeti ortodox hitközség küldöttsége is megjelent dr. Danzig főrabbinál. A delegáció nevében Joszovits Lipót hitközségi elnök tolmácsolta az ortodox hitközség üdvözlését a szefárd hitközség főrabbiának a jubileumához. Kifejtette, hogy ezen 25 esztendő alatt a két szigeti hitközség között a legideálisabb egyetértés és testvériség uralkodott. Mert egyek voltunk és vagyunk törekvéseinkben — mondotta — és éppen ezért az egész szigeti zsidóság háláját váltja ki a zsidó közösségnek a főrabbinak. Az ortodox hitközség nevében ástén áldását kérte a jubileumra, hogy még sok éven keresztül ebben a testvéri zsidó szellemben működhesse a máramaros zsidó közösség javára.

Dr. Danzig főrabbi válaszában meghatódva mondott köszönetet a meleg üdvözlésért. Kifejtette, hogy nagy elégtétel számára az ortodox hitközség ezen megnyilatkozása és azon reményének adott kifejezést, hogy a jövőben is az igazi zsidó testvériség és szeretet fogja összekötöni a két szigeti hitközséget és a város zsidóságának minden rétegét.

Dr. Danzig Sámuel számosan keresték fel szerencsekívánataikkal és az ország különböző részéről üdvözölték jubileuma alkalmából.

HIRDETÉS AZ OZLET LELKE, HIRDESEN AZ UJ KELETBEN

A bankszövetség memoranduma kategórikusan leszögezi:

A mezőgazdasági tartozások konvertálása összeomlással fenyegeti a hiteléletet, a Banca Nationalat, sőt a lej stabilizációját is

A nagy és kisbankok egyaránt a konvertálási törvény alapvető módosítását kérik

Bucuresti-Bukarest, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától). Mint az Uj Kelet megírta, a nagy- és kisbankok szövetsége együttes küldöttséget menesztett Argetoianu pénzügyminiszterhez, akit arra kértek, hogy eszközöljön alapvető változtatásokat a mezőgazdasági tartozások konvertálásáról szóló törvényjavaslaton. A bankok küldöttsége ebben az értelemben memorandumot nyújtott át Argetoianunak, aki azonban kijelentette, hogy a kormány el van tökélve a javaslat megszávatására és legfeljebb bizonyos részletekben hajlandó opportunusnak látszó módosításokkal hozzájárulni.

A bankok szövetsége katasztrofális veszedelemnek tartja a javaslat jelenlegi formáját

Argetoianu válasza természetesen nem elégitette ki a küldöttséget, amely a memorandumot Manolescu bankkormányzóknak is átnyújtotta. A Banca Nationala igazgatótanácsa a napokban összeül, hogy foglalkozzék ezzel a memorandummal, amely igen súlyos kritikát gyakorol Argetoianu javaslata fölött. A bankok szövetsége katasztrofális veszedelemnek tartja az ország gazdasági, pénzügyi és hiteléletére a javaslatnak jelenlegi formájában való megszávatását és ennek alátámasztására olyan bizonyítékokat hoz fel, amelyeket a mezőgazdasági tartozások konvertálásának minden szociális szükségessége mellett is komoly figyelemmel kell megvizsgálni. A memorandum többek között a következőket írja:

Mit mond a bankszövetség memorandumuma

„Eltekintve az általános érvényű gazdasági és szociális szempontoktól, meg kell állapítanunk, hogy a törvényjavaslat intézkedései teljesen lerombolják az államszervezet alapját képező gazdasági és hiteléletet. A javaslat két csoportba osztja az adókat. Az első kategóriába azok tartoznak, akiknek földbirtoka nem haladja meg az öt hektárt. Ezeknek tartozásait a törvény teljes jogérvénnyel 30 év alatt letörlesztendő tartozássá változtatja át. Figyelemmel kivül hagyja azokat a privilégiumokat, amelyeket egyes hitelezők a fennálló törvények értelmében biztosíthatnak maguknak, egyenlő helyzetbe hozva őket a többi hitelezőkkel.

A törvényjavaslat csökkenti a követelések biztosítékát

Ez a rendszer mindenekelőtt is csökkenti a követelések biztosítékát. De ha az adós vagyona garanciát is nyújtana az összes hitelezők számára, a javaslat harmadik szakasza egész egyszerűen eltörli a követelések behajtásának jelentőségét. Ha az adós nem respektálja a konvertált adósságból folyó kötelezettségeket, a hitelező nem tehet egyebet, minthogy az igazságszolgáltatás útján kérje nem az egész követelést, hanem az illető évre esedékes részletet. A törvényjavaslat olyan terminusokat állapít meg a konvertálás alá eső követelések bejelentésére, hogy a hitelezők nagyrésze el fogja veszíteni jogi igényeit.

A bankok hitelezői nem fognak várni

A hiteléletek helyzete még súlyosabb lesz. Követeléseiket mindenekelőtt is 25 százalékkal lecsökkentik. Ha figyelembe vesszük azt, hogy hiteléleteink adóssáinak nyolcvan százaléka mezőgazda, úgy könnyű bejósolni, hogy a törvény megszávatása likvidálni fogja ezeket az intézeteket. Vegyünk például egy 50 millió lejes alaptőkével dolgozó bankot, amelynek összesen 250 millió leje van kihelyezve. Ebből 200 millió mezőgazdasági tartozás. Ha ezt a törvény értelmében 25 százalékkal, tehát 50 millió lejjel csökkentik, úgy a bank egész alaptőkéjét elvesztette. Ezenfelül a tizenhatodik szakasz felfüggeszti az adóssal szembeni végrehajtási eljárást. A tartozások jogszertü konvertálásával kapcsolatos eljárás legalább 2-3 esztendőig igényel. Mit fognak addig csinálni a hiteléletek? Ezen intézetek hitelezői nem fognak várni, hanem végrehajtják adóssáikat. Ennek más

következése nem lehet, mint a fizetések beszüntetése.

A Banca Nationala is bajba juthatna

De tegyük fel, hogy a hiteléletek eleget tehetnek kötelezettségeiknek. Mi történik követeléseikkel a konvertálás megszávatása esetén? A törvényjavaslat értelmében a hitelezők jogaiba a mezőgazdasági bank lép, amely tartozik kifizetni a hiteléleteknek a reá cedált követelések ellenértékét. Ha azonban a mezőgazdasági bank nem fogja kifizetni ezeket a követeléseket, a hitelezők nem tehetnek egyebet, minthogy várjanak, amíg a banknak lesz pénze. Nem nehéz előrelátni azt, hogy a hiteléletek nem fognak kötelezettségeiknek eleget tenni és rövid időn belül kénytelenek lesznek beszüntetni fizetéseiket. Ez pedig vissza fog hatni közvetlenül a Banca Nationalára is, amely nem fogja tudni követeléseiket a hiteléletek ellen behajtani.

A mezőgazdasági kényszer-egység — prémium a rossz adósnak

A mezőgazdasági kényszer-egység bevezetése nem egyéb, mint prémium a rosszhiszemű adósnak. A törvény értelmében a mezőgazdasági adós, ha nem si-

Egy gyilkos és két „dühös” csendőr egy padon

Három falusi história, ahol az alkohol játsza a főszerepet

Cluj-Kolozsvár, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt igen diszes társaság gyűlt össze az itélő táblának a vádlottak padján. A gyilkos, a szokásos falusi „apa gyilkos” bizony nem nagy szenzáció. Hiszen nincs az a járás, vagy község, ahol egy apa vagy fii itt állapokban ne követett volna el egy hasonló „ballépést”. Ezuttal egész véletlenül nem a — fejsze játsza a főszerepet... De átadjuk a szót magának a vádlottak:

... — Mert kérem — kezdi vallomását — és az apámmal nem voltam ugyan jó viszonyban és ámbátor több ször előfordult, hogy ittas állapotban összejöttünk és nem gyilkoltam meg sőt... Igaz, hogy azon az estén hallottam, hogy részegen jött haza és hogy valamit motoszkál az udvaron a kútnál és hallottam a zuhanást. De már hogy én belöktem volna a kutba, na de ilyet... De minek iszik az olyan ember, aki már elmúlt 40 éves... — mondja a vádlott parasztruhába öltözött logikával.

A tábla elhalasztja az ítélet kihirdetését és elrendeli a bizonyítás kiegészítését.

Azért csendőr, hogy verekedjen...

tartja a néphit. És a mai csendőrök me — is tesznek minden tőlük telhetőt, hogy panaszra ne legyen ok.

Az elnök felolvassa a csendőrmesterekhez illő vádiratot:

— Rogin Joan 42 éves kozárvári csendőrmester vádolva van — hivatalos hatalommal való visszaélés miatt... Vádlott, igaz, hogy Reman József odavalósi molnárt súlyos nyolc napon tul gyógyuló ütlegekkel illette?

Vádlott jobb ügysző méltó buzgalommal tagad:

— Nem ütöttem én meg kérem senkit egyáltalán...

Elnök: És a vizsgálóbíró urnál miért ismerte be a tettét?

Vádlott kissé zavarba jön de aztán folyékonyan mondja a betanult formulát:

kerül tartozását konvertálnia, kényszer-egységet kérhet. A kérvény benyújtása felfüggeszteni az ellene indított végrehajtási eljárást. Hosszu időbe és költségekbe kerül, amíg a hitelezők jogérvényes bírói ítélethez juthatnak. Ezalatt az adós elidegenítheti vagyonát és hiába fogja a bíróság esetleg a kényszer-egységi kérelést visszautasítani, a hitelezőknek nem lesz miből kielégítenie követelését.

Figyelembe kell venni a magasabb érdekeket

Mindezek feljogosítanak bennünket annak állítására, hogy a törvényjavaslat a hiteléletek összeomlását fogja maga után vonni. Nem kevésbé rossz kihatással lesz a konvertálás a Nemzeti Bankra is, amely mindaddig nem fog követeléseit behajtathatni, amíg a hiteléletek a maguk részéről nem kapják a konvertált tartozások részleteit. Ez pedig a lej stabilizációját is veszélyeztetheti. S ha figyelembe vesszük, hogy a betétesek és a részvényesek számosabb és jelentősebb tényezőit alkotják a gazdasági életnek, mint a mezőgazdasági adósok, meggondolandó, hogy vajon általános államérdekeknek az érdekeit figyelmen kívül hagyják.

amelyen hadüzenet ellen, tovább való kilépést kíván

A tüntető diákság északi pályaudvar nyomatékosabbá teszi az órákat át megrendes lebonyolítását győbb csoportja a több kikényszerítésként őket Nan szinten tüntetni küldendő hadüzenet London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

London, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.)

Az els

A japánok

A nép

London, november

kén a helyzet vált

harcok kínaiak és

nélkül folynak Jap

környéki újabb es

hozta. A tókiói kor

fogadta a népszöve

kielégítésére vonat

feltételként kikötöt

Mundzsuriában meg

ja ki Japán részér

szabályok foganato

amelyek az eddig i

a japán alattvalók

sága érdekében szü

British United Pre

a tókiói kormány

a megszálló japá

nokságának utasi

vával történt me

Tsitsikar és kör

A japán kormány

többi északmandzs

sának likvidálásá

litási viszonyok fi

végebe menni. Tsit

meg is kezdődött.

szerint valószínű C

lása. A Timesnek

hogy nyolcezer ki

Az első haditudósítás a mandzsuri harcterről

A japánok ismét súlyos csapást mértek a kínai hadseregekre. A japán kormány meg-
egyezett az orosz kormánnyal és elrendelte Tsitsikar kiürítését

A népszövetségi tanács újabb tervezetet fogadott el a mandzsuri hadműveletek beszüntetésére

London, november 26. Mukden környékén a helyzet változatlanul súlyos. A harcok kínaiak és japánok között szünet nélkül folynak. Japán a kínaiak Peking-környéki újabb csapatösszevonásait a népszövetségi tanácsnak is tudomására hozta. A tókiói kormány egyébként elfogadta a népszövetségi vizsgálóbizottság felkérésére vonatkozó határozatot, de feltételként kikötötte, hogy a bizottság Mandzsuriában megjelenése nem zárhatja ki Japán részére olyan katonai rendszabályok foganatosításának lehetőségét, amelyek az eddigi megszállott területeken a japán alattvalók élet- és vagyonbiztonsága érdekében szükségesekké válnak. A British United Press távirata szerint

a tókiói kormány proklamálta, hogy a megszállt japán csapatok parancsnokságának utasítása adta — Moszkvától történt megegyezés alapján — Tsitsikar és környékének kiürítését.

A japán kormány kilátásba helyezi a sarki mandzsuri terület megszállásának likvidálását is, ami a helyi és szállítás viszonyok figyelembe vételével fog végbe menni. Tsitsikar kiürítése már meg is kezdődött. A Press Association szerint valószínű Charbin közeli megszállása. A Timesnek jelentik Sanghaiból, hogy nyolcezer kínai diák tömegtüntetést rendezett,

amelyen hadüzenetet követeltek Japán ellen, továbbá a Népszövetségből való kilépést és Csang-Cso-Liang kivégzését.

A tüntető diákság elárasztotta a város északi pályaudvarát s követeléseinek nyomtatékosabbá tételére sinekre fekvésel órákon át megakadályozta a forgalom rendes lebonyolítását. A diákok egy nagyobb csoportja a vasutagazgatástól később kikényszerített öt különvonatot, amelyek őket Nankingba szállítsák, ahol szintén tüntetni akarnak a Japánnak küldendő hadüzenet mellett.

London, november 26. Tókiói jelentések szerint Mukdentől délnyugatra a harc a japánok és a kínaiak között japán győzelemmel végződött. A kínaiak óriási veszteségek hátrahagyásával visszavonulóban vannak.

A japán külügyminisztérium tájékoztatót adott ki Hszüan-Tung-Pu-Yi kínai excsászár hollétéről. Eszerint az excsászár életét nem érezte biztonságban s a japán hatóságok védelmét kérte. Az excsászár Ying-Kowban tartózkodik.

Az újabb eseményekkel kapcsolatban a Journal des Débats jelenti, hogy Kína népszövetségi fődelegátusa újabb utasításokat kapott kormányától s ezek alapján tegnap este emlékiratot nyújtott át a Népszövetség főtákarának, melyben felkéri a tanácsot, intézkedjék a mandzsuri ellenségeskedések megszüntetésére, rendelje vissza a japán csapatokat a vasuti zónába, Kína kéri,

hogy a tanács kösse a kiürítés kötelezettségét határidőhöz, de már nem ragaszkodik 15 napos terminushoz, viszont most is kívánatosnak tartja, hogy semleges megfigyelők ellenőrizzék a kiürítési műveleteket.

Beavatott helyről származó újabb értesülések arról szólnak, hogy Kína arra is kérte a tanácsot, hogy sürgősen rendeljen el semleges zónát, amelyet úgy a japán, mint a kínai csapatok teljesen szabadon hagyjanak, mert csak így válnék lehetségessé az ellenségeskedések tartós szüneteltetése.

Japán viszont most is azon az állásponton van, hogy katonai kérdésekben semmiféle megkötöttséget nem vállalhat, mivel mindaddig, amíg kínai részről tovább folynak több ponton is a csapatösszevonások, Japán szintén kénytelen folytatni a hadműveleteket.

A Havas távirati iroda sanghai jelentése szerint a japánok nagy erővel nyomulnak előre Csang-Csau irányába, holott e város megszállásának mellőzése iránt határozott ígéretet tettek.

Sanghaiban a kínaiak által kívánt semleges zónát Csang-Kai-Kuan — Csin Min szakaszon képzelik. A nankingi kormány több hatalom katonaságát óhajítja

a semleges zónába, hogy a zóna valódi semlegessége megővassék.

Párizs, november 26. A népszövetségi tanácshoz közelálló körök szerint a tanácsban tegnap este bizakodóbb volt a hangulat.

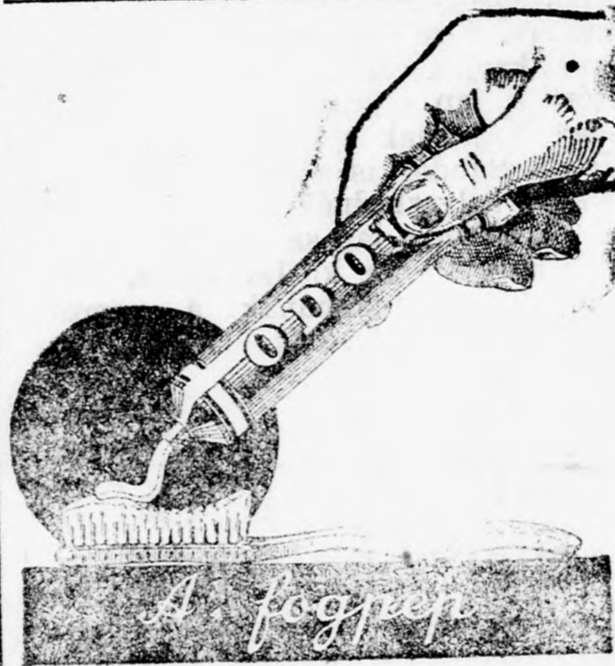
A távolkeleti helyzet ügyében tervezet fogadtak el, amely hivatkozik az előbbi tanácsulási ülészaknak a mandzsuri ellenségeskedések és hadműveletek beszüntetését célzó határozatára s újra felszólítja a konfliktusba került államok kormányait, hogy intézkedéseikkel tegyék mielőbb lehetővé, hogy a megszállás likvidálható legyen. A tervezet egyúttal közli, hogy a tanács népszövetségi bizottságot küld ki Mandzsuriába a vizsgálat megejtése céljából.

Mintha a világháború eseményei elevenednének meg...

Az első haditudósítás a mandzsuri frontról

Kilenc óras éjtelmet menet után különös módon áll meg a megtizedelt ezred: a hóviharból, amely az arcukba csapkod és emberek és lovakat fehér kísértetekké változtat, hirtelen gépfegyver ugat ki, ami az első pillanatban leirhatatlan pánikat kelt. Csak később derült ki, hogy kínai tábori csendőrök állnak előttünk, akik a parancsnak megfelelően feltartóztatják a menekülő csapatokat, hogy a Kosan melletti sikon, mintegy száz kilométernyire Csicsikartól összegyűjtsék

faágakból készit fedezéket az ágyuk számára. Az ágakat hamarosan belepi a hó és láthatatlanná teszi a rejtékelyet az ellenséges repülő számára. Árkok, drótsövények és fahidak labirintusán keresztül követjük a csendőrtisztet, aki az őrnagyot és izgatott adjutánsát a parancsnokló tábornokhoz kíséri. Utközben sűrűn állítanak meg bennünket hosszú szuronyos, hóval lepett emberek és a jelszót kérdik. Azután lefele tartunk az elenség által nem látható szakadéka. Ismét szöges drót, gyalogság, sok csendőr és egy megvilágított blokképület, tábori táviró-sokkal, azután egy hosszú barakk, amelyről az erős karbólszag már messziről hirdeti, hogy ez a tábori kórház. Tábori konyhák. Ágyuk.

ODOL-fogpép a legnagyobb tisztító erővel bír és a fogzománcát biztosan nem támadja meg.

őket. Alig mulik el a különös fogadtatás okozta ijedelem, megjelenik a csendőrpáncsnok, egy bozontos bajszú mongol, egy zászlóhordóval, egy trombitással és két lovas csendőrrel. Egy holtképu hatalmas fickó követi őket a hóhér jelvényével: egy óriási palossal a vállán.

A csendőrtiszt mogorván fogadja a megtizedelt ezred parancsnokló őrnagyának helyére lépett tiszt jelentését, azután ő maga veszi át a vezetést. Jeges szteppéken, befagyott vízmosásokon haladunk tovább, míg hajnalra egy emelkedő hegyoldalhoz közeledünk, ahol vékony füstoszlopok jelzik a megvert csapatok gyűjtőtáborát.

A borzalmak után
Amint közelebb érünk, láthatóvá válnak a megerősített állás első szegényes jelei. Hidások huznak drótsövényt a lapos talajon. Itt-ott lövés dördül, amikor egy agyonfáradt katona leereszti az ásót. Szegény katonát valamelyik tiszt az őseihez küldte. Kegyetlenül, mint ezernyi kés metsz és vág a hideg. Embereink, akik huszonegy óra óta egy falatot sem ettek, három tábori konyhából gyorsan táplálékot kapnak. Egy tál bab, amit menés közben nyelnek le, minden táplálékuk, azután a nélkül, hogy egy pillanatig pihenést engedélyeznének nekik, gyorsan beosztják őket a munkásoktagokba. Számatalan löfogat fát és drótot hoz. Teherautók érszer megfoltozott zászkokat fuvaroznak, amelyek jéggel, hóval és rögökkel vannak teli, hogy mellvédnek használják fel. A tüzéség könnyű

Végre a célnál vagyunk. Egy egykori farmépület előtt állunk, amelynek elzárt, bedeszkázott ablakain keresztül egy csepp vér sem szivárog ki. Csendőrök csatlakoznak hozzánk. Halkan sugdosnak vezetőkkel, míg bebocsátanak bennünket. Gyertyákkal homályosan megvilágított, széles, rideg, két rozoga, repedt ajtóval elzárt teremben vagyunk. Tisztek állnak kisebb csoportokban, cigarettáznak, nevetnek és térképeket tanulmányoznak. Egy asztalka előtt a távirás gubbaszt.

Hosszu idő múltán visszatér a csendőrtiszt:

— A tábornok alszik. — Azután meglehetősen teszi hozzá:

— Már három nap óta nem esukta le a szemét és teljesen kimerült.

— Ki helyettesíti?

— Vusan ezredes talán tud felvilágosítással szolgálni, — teszi hozzá vállvonogatással, azután egy keskeny vállu, szemüveges tisztre mutat, aki alig lehet több harminc esztendősnél.

Az ezredes mogorva arcot vág. Ugy látszik, mintha ő is aludnék.

— A japánok a repülőbombákkal és tankokkal lehergeleltek bennünket. Mind amellet még sem fognak messzire jutni. Néhány nap mulva erős tartalékot kapunk és tüzéség is jön segítségünkre. Akkor azután visszamegyünk Csicsikarba!

Soha!

— Vajjon folytatják-e a japánok az üldözést?

— Nehezen. Hiszen politikai zsákuccába jutnának és a visszaáramló csapatok különben is szilárdan a kezünkben vannak. Most már csak tőlünk függ, hogy a helyzet néhány nap mulva teljesen megváltozik. Különben is politikai kérdések játszó a főszerepet. Egyebet nem mondhatok.

— Van-e távirati összeköttetésük Pekinggel?

Néhány óra óta. Ha tetszik, táviratozhat. Azonban közölje a világgal, hogy Kína soha sem mond le Mandzsuriáról és hogy mi — ráérünk...

Franciaország csak a gazdasági válság tartamára ad moratóriumot Németországnak

A jóvátétel terén is csak akkor hajlandó engedményekre, ha Amerika leszállítja a szövetségközi adósságokat

Párizs, november 26. A Petit Parisien szerint Laval a törvényhozás előtt be fogja jelenteni, hogy Franciaország ragaszkodik a Young-terv fenn tartásának szükségességéhez, továbbá Németországnak csak a gazdasági válság tartamára ad moratóriumot, nem fog engedményeket tenni a jóvátétel terén, ha Amerika ugyanilyen mértékben le nem szállítja a szövetség-

közi hadiadósságokat és hogy változatlanul követeli a jövőben is a nemvédett jóvátételek fizetését.

Bázel, november 26. A jegybankok delegátusai, akiket a Németország fizetőképességének megállapítására kiküldendő bizottságba delegáltak, december 7-én fogják megválasztani Bázelben a bizottság teljességéhez szükséges további négy bizottsági tagot.

Snowdent beiktatták a lordok házának tagjai sorába

Az angol agrárkörök agrárvédővám bevezetését követelik a kormánytól. Franciaország retorzióképen 15-20 százalékos vámpótlékot vet ki az angol árukra

London, november 26. Snowden főpecsétört beiktatták a lordok háza tagjai sorába. Az ünnepségen részt vett a kormány több tagja is. Sok főrend volt jelen az ülésteremben, csak a munkáspárti lordok tartották magukat távol az ünnepi aktustól. Snowden hermelines bíborpalástban, két botra támaszkodva jelent meg az ülésteremben s a gyapjuszákon ülő lordkancellár felé tartott, aki ekkor felállott helyéről s kézfogással üdvözölte a főpecsétört. Ezután ismertették az új lordkinevezéséről szóló királyi kéziratot, majd Snowden letette az esküt. A szokásos és hagyományos meghajlásokat Snowden testi hibájára való tekintettel ezuttal mellőzték.

Egyidejűleg az angol alsóház tegnapi ülésén interpellálták a kereskedelmi minisztert azirant, hogy Anglia szándékozik-e felmondani külkereskedelmi szerződéseit. Kormányról azt a választ adták az interpellációra, hogy eddig még egyetlen szerződést sem mondtak fel s az ügy megfontolás tárgyát képezi.

Egyébként az angol agrárkörök akciót indítottak azirant, hogy a kormány veszen ki védővámokat még a karácsonyi ünnepek előtt az összes konyhakerti termékekre, szárnyasokra és különösen a pulykákra, amelyeket télen Angliában tömege-

sen importálnak külföldről. Az akcióval kapcsolatban a kormány még e héten dönteni kíván az agrárérdekeltségek által előterjesztett agrárvédővámokra vonatkozó kérdés ügyében.

A konzervatív párt mezőgazdasági érdekeltségű tagjai a cukorvám felemelését, a korai zöldségfélék, tojás, szalonna, vaj védővámokkal terhelését kívánták, ugyszintén a baromfi-behozatal kontingentálását. Az ipari védővámok ma lépnek életbe.

Ennek ellenére a croydoni repülőterre állandóan érkeznek francia, német, holland és belga áruszállító repülőgépek, az utolsó zugig megrakodva importárukkal.

Párizs, november 26. Politikai körökben elterjedt hírek szerint az angol árukra 15-20 százalékos vámpótlékot fognak kivetni és meg fogják állapítani a behozható kontingens maximumát.

Ugyvédi határ-időnapló 1932

Lepage-nál Vitékre után-
Chuj vétél.

Jöjjön Ön is tavasszal Palesztinába!

A palesztinai és egyiptomi társasutazás teljes programja

A kolozsvári zsidóság vezetőinek tavaszi palesztinai társasutazása, amely az erdélyi zsidóság legjobb rétegeiben igen élénk érdeklődést váltott ki, elkészítette részletes utiprogramját, amely páratlanul bőséges látványt és tapasztalatot ígér.

A társasutazás résztvevői Konstancában szállnak hajóra 1932 március 5-én este 10 órakor.

Március 6-án d. u. 2 órakor érkezés Konstantinápolyba, majd a város megtekintése után.

Március 7-én reggel 9 órakor indulás Konstantinápolyból.

Március 8-án d. e. 10 órakor érkezés Pireusba (Athén megtekintése).

Március 8-án d. u. 6 órakor indulás Pireusból.

Március 10-én d. e. 8 órakor érkezés Alexandriába.

Március 11. és 12-én Kairó és környékének megtekintése.

Március 12-én este indulás vonaton Jeruzsálembe.

Március 13-án reggel érkezés Jeruzsálembe.

Március 13. és 15-én Jeruzsálem és környékének (Kirjat-Anavim, Mocá, Betlehem, Hebron, a Machpéla-barlang, Jericho, a Holttengeri kálimevek) megtekintése.

Márc. 16-án reggel indulás autón Jeruzsálembe, utközben megtekinti a társaság az alábbi ósrégi nevezetességeket és kolóniákat:

Március 16. Atarót kvuca, Sichem, a szamaritánusok, Somron (a 10 törzs régi fővárosának) romjai, Dzenin (a bibliai Ir-Ganim), Afule, Balfuria, Kfargideon (az erdélyi falu), Crifim-kvuca, Tel-Adaszim, Kfar-Jeladim. Alvás Afuléban.

Márc. 17. Kfartabor, Merchavja, Giva, Kfarjocheskel, Bét-Sán, Jordán völgye, a Ruthenberg-művek, Menachemja, Daganja, Kineret falu, Tibériász.

Márc. 18-án. Tibériász, Migdál, Kaper-naum romjai, Róspinah, Szafed, Ajjelet-Harsáchád, Józsdó-Hammáál, Kfar-Gileadi, Tel-Cháj, Metullah, Micpá, Nazareth, Nahalal, Haifa.

Márc. 19-én. Haifa megtekintése.

Márc. 20-án délelőtt. Neser-cementgyár, Kfar Chaszidim, Cursáalom, Akkó.

Márc. 20-án délután. Atlit sómüvek, Sichronjákob, Sfeja, Binjamina, Pardész-Charma.

Márc. 21-én. Chedera, Nadiel-Chavaret, Natanja, En-cháj, Magdiel, Kfar-Szaba, Petach-Tikva.

Márc. 22-23. Telaviv és a telavivi purimi karnevál.

Márc. 24-én. Mikvé-Jiszrael, Rison-lö-Cijon, Rechobót, Nész-Cijóna.

Márc. 25-én. Vasuton: Telaviv—Ludd—Szezi csatorna—Kairó.

Márc. 26-án. Kairó.

Március 27-én. Indulás vonaton Kairóból.

Márc. 29-én (d. e. 8—d. u. 1-ig). Pireusz—Athén.

Márc. 30 (d. u. 3—márc. 31 d. e. 10). Konstantinápoly.

Április 1 (reggel 2 órakor) Konstanca.

A társasutazás egyéni utlevelek alapján történik, a vízumokat azonban már a rendezőség szerzi meg minden egyes utlevélre és

az egész ut Konstancától Konstancáig személyenként 25 ezer lejbe kerül. A huszonezer lejben benne van a teljes ellátás, egy hajón, mint a vonaton és az utazás egész tartama alatt szállodai költségek, borraivalok, autobuszok, beléptidíjak, egyszerűen az ut teljes száz százalékos költsége.

Ha elegendő számú jelentkező lesz és a jelentkezők nagyobb többsége meg kívánna takarítani az egyiptomi utazás költséget és idejét, egy hajó

Ha azt akarja,
 hogy az UJ KELET,
 az erdélyi zsidóság
 egyetlen organuma,
 zavartalanul teljesítse kötelességét

Í L E S S E
 pontosan előfizetés!

Konstantinápoly és Athén érintése után Egyiptom elkerülésével egyenesen Haifában kötne ki, amely esetben a kirándulás négy-öt nappal, a költségek pedig körülbelül négyezer lejjel megrövidülnek.

A kirándulásra jelentkezni a kolozsvári Kishitelbanknál lehet szóban és írásban. Komoly jelentkezések csak

Ha Vaida nem vállalja a pártelnökséget, Maniu személyesen fogja Titulescunak Londonban felajánlani, hogy jöjjön haza és álljon a nemzeti parasztpárt élére

Bucuresti-Bukarest, november 26. A lapok igen élénken foglalkoznak Maniu Gyula váratlan bukaresti látogatásával. A nemzeti parasztpárt vezetői tegnap kora délelőttől éjjelig sora látogatták Maniut, aki különösen Mihalacheval és Mironescuval folytatott beható tárgyalásokat. Közben Mironescu tegnap délután 3 órakor kihallgatáson jelent meg a királynál. A Curentul szerint a megbeszélések még mindig a pártelnök személye körül forogtak, de pozitív eredményre ezúttal sem vezettek. Ugy Maniu, mint Mihalache állhatatosaknak mutatkoztak és nem akarnak engedni állásponthiból. Ma alighanem döntés lesz ebben a nagyfontosságú kérdésben. A Cuvântul szerint nemzeti parasztpárti körök tegnap este úgy nyilatkoztak, hogy Maniu már-már hajlandónak mutatkozik engedni hívei meg-megújuló kéréseinek. Tény az, hogy bár látogatását csak egy napra tervezte, ott

BRÁZAY SÓSBORSZESZ olcsóbb és jobb!!

azt tekintheti a rendezőség, aki a Kishitelbank pénztárához „Palesztina utazás” számlájára ezer lejt befizet.

Minden érdeklődésre szívesen válaszol a rendezőség, amelynek címe: Banca de Credit Marunt Cluj, Str. Regina Maria 11. „Palesztina utazás”. Az Uj Kelet pedig időről-időre közölni fogja a jelentkezők neveit, a kirándulás részletes utiprogramját és minden aprólékos tudnivalót is.

maradt Bukarestben a mai napon is. A Dimineata nem hiszi, hogy Maniu megváltoztassa álláspontját, de mindenestre megállapítja, hogy a volt miniszterelnök egyszerű látogatása már a különböző kombinációk egész sorozatát indította meg.

Ma délelőtt Maniu bukaresti lakásán hosszabb megbeszélést folytatott Mihalacheval, majd a nemzeti parasztpárt többi vezetőivel. A Lupta szerint a pártelnökség kérdésében folytatott tárgyalások most sem vezettek eredményre. Sem Maniu, sem Mihalache nem akarják vállalni az elnöki tisztelet, ezért a lap szerint úgy határoztak, hogy Vajdának ajánlják azt fel. Ha Vajda Sándor is visszautasítja álláspontját, akkor a lap szerint Maniu személyesen utazna ki Londonba, hogy felajánlja Titulescunak a nemzeti parasztpárt vezerségét.

Zita exkirályné köréből erélyesen cáfolják a steenockerzeelli legitimista konferencia híreit

Bécs, november 26. Az osztrák Landbund lapja, a Neues Wiener Extrablatt brüsszeli jelentés alapján szenzációs legitimista összeesküvésről ad hírt, amely a steenockerzeelli kastélyban, Zita excsászárné lakóhelyén játszódott le. Tekintettel arra, hogy a Wiener Extrablatt egyik vezérlapja az antilegitimista akciónak, információit hitelesnek kell tartanunk. A lap jelentése szerint két héttel ezelőtt több legitimista mágnás konferenciára

gyűlt össze Zita exkirályné kastélyában. A tanácskozáson jelen voltak Wiesner szolgálaton kívüli követ, Schönburg herceg és Dankl vezérezredes, az osztrák legitimisták részéről, gróf Eszterházy, gróf Sigray és gróf Hunyady a magyar legitimisták képviselőiben. A konferencián megállapították, hogy Ausztriában és Magyarországon a viszonyok olyan rosszszak, hogy minden pillanatban lázadás várható.

Olcsó könyvvásár!

Aldanov: A gondolkodó ördög. 1-8 kötet	450 L	Nagy Lajos: Bérház	80 L
Bacsó: Novellák	40 L	Renn: Háború	100 L
Coster: Násuntaná	40 L	Révész B.: A nagy börtön	5 L
Barbusse: Jézus	65 L	Révész B.: Uj novellák	35 L
Barbusse: Világosság	90 L	Rubin: Az ember, aki tőke és kamat	80 L
Csehov: A vizsgálóbíró	50 L	Sinclair: Kutató Sámuel	66 L
Domela: Az álherceg	50 L	Sinclair: Ács fiának hívna	132 L
Dollar: Mess Mend	40 L	Sinclair: Özönvíz után	50 L
Dreiser: Amerikai tragédia 8 kötet	500 L	Sinclair: 100%	90 L
Ego: Mari	5 L	Swinnerton: Estétől — reggelig	50 L
Feldmann: Az anya teste	40 L	Szakasits: Csáládi tüzhely	5 L
France: Fehér kövön	120 L	Szilágyi Sándor: Uj pástör	95 L
Glaeser: 909-esek	95 L	Tolsztoj: Mérceláb	40 L
Galswothy: Testvériség	48 L	Turgenev: Kivégzés	40 L
Gergely: Achrem Fieko	150 L	Tillier: Benjámin bácsi	30 L
Gorgij: Gyonás	60 L	Victor W.: Egy a sok közül	40 L
Gorgij: Beszög	120 L	Vámbéry: Sajtóbillincsek	5 L
Gorgij: Emberek között	110 L	Várnai: Háború	5 L
Hamsan: Ossi csillagok	15 L	Várnai: Sorsunk életünk	5 L
Hamsan: Éhség	50 L	Voltaire: Zadig	40 L
Hamsan: Uj föld, két kötet	80 L	Zola: Álom	35 L
Hasek: Svejk I. II.	190 L	Zola: Péna	40 L
Hugó: Tenger munkásai I. II. kötet	100 L	Zola: A malom ostroma	5 L
Hugó: Nevető ember I. II.	150 L	Zola: Lourdes	100 L
Irwing Rip van Winkle	5 L	Zola: Róma	100 L
London: Adám előtt	45 L	Zola: Páris	100 L
London: Vaspata	185 L	Zola: Jó polgári koszt	85 L
Nagy Lajos: A jó fia	5 L	Zola: Claude vallomása	85 L

Megszerezhetők az Uj Kelet könyvostályában

A lakosság mindkét országban Habsburg Ottó után vágyakozik, aki most novemberben töltötte be 19-ik évét. Zita közölte a konferencián jelenlevőkkel, hogy Franciaország nem ellenzi a Habsburg-restaurációt, sőt anyagi áldozatot is hajlandó hozni. Megállapodtak abban, hogy a monarchista propaganda bázisát Tirolba kell áttenni, ahol legutóbb a legitimista demonstrációk játszódtak le. Mária román anyakirálynő — a fenti lap szerint — Luxemburgban találkozott Zitával és biztosította őt, hogy Habsburg-restauráció esetére Jugoszlávia és Románia semleges maradnak. A konferencián elhatározták, hogy a restaurációval egyidejűleg megválnak, amíg Franciaország jobban konkrétizálja feltételeit és amíg a Heimwehrenben a legitimista mozgalom jobban gyökeret ver.

A fent említett lap fantasztikusnak látszó értesüléséhez még hozzáfűzik azt a hírt, hogy az Alpinét, Ausztria legnagyobb ércérvénytársaságát megvásárolja a francia Schneider-Creuzot társaság.

Brüsszel, november 26. A belga távirati iroda jelenti: A Soir c. lap közli, hogy a steenockerzeelli kastélyból megcáfolták a bécsi Extrablatt azon híreit, hogy a kastélyban titkos legitimista konferencia lett volna. A cáfolat szerint a bécsi lapban említett személyiségek Steenockerzeelében semmiféle konferencián nem vettek részt, az értekezletről szóló hír egyszerűen a képzelet terméke.

Egy Belgrádban működő orosz vegvérszónök sikerült felfedezni a légy parazitáját, amely elpusztítja a legyek lárváit

Belgrád, november 26. Egy tudós belgrádi vegyész, az orosz Bragina-Mirkina asszony nagyjelentőségű tudományos felfedezést tett, amelynek valószínűleg rendkívüli eredménye lesz az emberiségnek a legyek ellen folytatott küzdelmében. Belgrád lakossága különösen nyáron és ősszel állandóan elkeseredett harcot kell, hogy folytasson a szunyogok és legyek ellen, amelyek két nagy folyó árterületének közelsége, valamint az utóbbi években tett nagy haladás ellenére még mindig nem kielégítő köztisztasági viszonyok folytán valóságos csapásként neheznek a városra. A probléma fontosságát a főváros vezetősége is kellőképpen méltányolja és ezért egy évvel ezelőtt egy entomológiai kutatóállomást szervezett a rovarok elleni küzdelem vezetésére. Az intézet élén két orosz tudós szakember, Dzsunkovszki egyetemi tanár és Bragina Mirkina asszony állanak.

Mikor a Belgrádban most befejeződött állatorvosi kongresszus tagjai meglátogatták ezt a modernül berendezett entomológiai intézetet, Bragina Mirkina asszony közölte a megjelentekkel, hogy sikerült megtalálnia a házilégynek egy parazitáját, amely megakadályozza a légy szaporodását. Ezt a parazitát a tudós vegyész nő a belgrádi vágóhídről kihordott szemét anyagában fedezte fel, amelyet alapos vizsgálat alá vett. A felfedezett légy parazitának az a tulajdonsága, hogy megfertőzi a légy lárváit, amelyek aztán nem tudnak kifejlődni.

A felfedezés azonnal arra a gondolatra vezette a tudós kutatót, hogy ezeket a parazitákat fel lehetne használni a légy veszedelem általános leküzdésére. Ehhez csak az volna szükséges, hogy sikerüljön ezeket a parazitákat laboratóriumban is kitenyészteni, hogy aztán sokmillió ilyen kitermelt parazitát egyszerűen a levegőbe kiszórhassanak. A levegőben ezek a paraziták speciális ösztönnel teljes biztonsággal eltalálnak azokra a helyekre, ahol nagymennyiségben vannak légyteték és ott megsemmisítik a légylárvákat. A laboratóriumban most nagyban folynak a kísérletek a parazitáknak szaporítására és előrelát hatólag hamarosan meg is lesz az eredmény.

Dr. F. Párt m

Florescu többsé...
 Zaria többség...
 Ez a kormány m...
 Corteanu többség...
 Ez a kormány m...
 Trancu-Jasi foly...
 Azoknak csak eg...
 Lupu: Az nem sz...
 Robu: Ha zsidók...
 Lupu energikus...
 Dr. Singer zsidópá...
 Artareanu liberál...
 Robu: El kell boc...
 A miniszterek sorá...
 — A bírói kar az...
 Taps a többség old...
 Dr. Willer József...
 A magyar párt, h...
 Mindenestre meg ke...
 W...

Dr. Fischer Tivadar a Zsidó Párt nevében nem szavazza meg a válaszfeliratot

(Első oldali cikkünk folytatása)

Florescu többségi a személyszállítási tarifa leszállítását követeli. Zaharia többségi pedig a patenta fixa bevezetését sürgeti.

Ezután áttérnek a napirendre. Scutaru többségi képviselő a mezőgazdasági válság okait ismerteti és rámutat a romániai földművesek nagy tragédiájára.

Trancu-Jasi volt averescanus miniszter a következő felszólaló. Elesen kritizálja a kormányt és különösképpen annak gazdasági és pénzügyi programját.

Ez a kormány mindent csak a parasztnak akar adni s teljesen megfelelnek a közvéleményről: az intellektuelekről, az iparosokról és a kereskedőkről, akik teljes anyagi és erkölcsi összeomlás előtt állanak.

Corteanu többségi: Ha a paraszt nem adta volna oda olcsón búzáját, hogy exportálhassunk, ma már nem volna se stabilizált lejünk, sem nemzeti bankunk.

Goga: Jorga azt mondta egyszer, hogy Románia a jökédvü emberek országa. A miniszterelnök valószínűleg rektifikálta már azóta ezt a kijelentését.

A zuglódók és elégtelének országában élünk és az elégtelenség napról-napra nő. Igazam volt nekem, midőn azt állítottam, hogy az ország prerevolucionárius korszakot él át.

Trancu-Jasi folytatja beszédét és rámutat arra, hogy a tisztviselők az egyes országrészekben már hónapok óta nem kapják fizetésüket.

Lupu: Suceavában valóságos éheznek a törvényszéki bírák is.

Robu cuzista: Azoknak csak egyharmada román, kétharmada zsidó. A zsidókért pedig nem kár.

Lupu: Az nem számít, hogy valaki milyen fajhoz, vagy felekezethez tartozik. Törvényszéki bíró az állam tisztviselője, ki kell fizetni.

Robu: Ha zsidók, akkor nem bírák. Az egyik közülük el is lopta a szavazataintat.

Lupu energikusan felszólítja az elnököt, hogy utasítsa rendre Robut, aki megsértette a bírói kart.

Dr. Singer zsidópárti: Én pedig tiltakozom az ellen, hogy egyes képviselők itt állandóan a Jidan kifejezést használják. A zsidó bírák nevében tiltakozom az ellen, hogy ilyen hangon beszéljenek róluk.

Artareanu liberális megállapítja, hogy sem a kormány képviselője, sem az elnök nem látták szükségessé rendreutastítani Robut kvalifikálatlan kifejezéseierét.

Singer: Halljuk a kormány képviselőjét.

Robu: El kell bocsátani az összes zsidó bírákat.

A miniszterek sorában egyedül Pop Valér erdélyi miniszter ül. Pop Valér szót kér és a következőket mondja:

— A bírói kar az államhatalom legjelentékenyebb tényezőjét képviseli. Nem engedhető meg, hogy a bírói kar sértegetésék. A kormány sohasem tesz különbséget vallási és faji szempontból a kötelességüket teljesítő bírák között.

(Taps a többség oldalán.)

Dr. Willer József a magyar párt nevében szólalt fel. Rámutat arra, hogy csak a hadügyminisztérium költségvetésében történt jelentősebb redukció, a közoktatásügyi minisztérium kiadásainak egy tekintélyes részét a községek hárította át. A kisebbséglakta községek lakossága abba tragikus helyzetbe jut, hogy saját iskoláin kívül az állami iskolákat is el kell távolítani. Ezután a mezőgazdasági tartozások konvertálásáról szóló tervezettel foglalkozik.

A magyar párt, bár a kormánnyal szemben ellenzéki álláspontot foglal el, megszavazta ezt a javaslatot, amely a magyar földesgazdák számára is könnyítést jelent.

Indenesetre meg kell állapítani, hogy a javaslat szomorú kihatással lesz a bankokra, a hitelre és így a kereskedelemre és az iparra is. Helyesnek tartja a gondolatot, hogy a mezőgazdasági tartozások konvertálásával párhuzamosan kereskedőket és az iparosokat három évig mentesítsék a tartozások fizetésének kötelességétől. Willer dr. ezután a tartozások kétségbeesett helyzetét vázolja, majd rámutat arra, hogy a ma-

gyarság kétségbeesett küzdelmet folytat létéért. A magyar párt nem viseltetik teljes bizalommal a kormánnyal szemben és ezért nem szavazza meg a válaszfeliratot.

Ezután dr. Fischer Tivadar kapta meg a szót, aki a Zsidó Párt nevében a következő nyilatkozatot olvasta fel:

„Nem üdvözöltük túlradó lelkesedéssel, de nem is fogadtuk előítéletekkel a jelenlegi kormány uralomra kerülését. A kormánnyal szembeni magatartásunkat kezdettől fogva az őszinte óhaj hatotta át, hogy vajha sikerülne nekik bölcs és az ország minden nemzetisége számára jövedő kormányzati tevékenységet inaurálni. Ez az óhaj annyira mélyen élt a lelkünkben, hogy nem hagytuk eltántorítani magunkat sem bizonyos reakciós, régi receptszerű metódusok alkalmazásától, amelyekkel a parlamenti többséget kovácsolták össze, sem pedig más bizalmatlanságot inspiráló jelenségek megjelenésétől. Azon optimizmus prizmjávan keresztül figyeltük a kormány-tevékenység fejlődését, amely az elmúlt szesszióban a válaszfelirati vita során tett nyilatkozatunkat áthatotta.

Az említett nyilatkozatban

rámutattunk azokra a legégetőbb problémákra, amelyek a romániai zsidó kisebbség szabad fejlődését gátolják, megjelöltük a problémák módózatait és bizonyos minimális követeléseket állítottunk fel.

A kormánnyal szembeni bizalmunkat ezen kívánságaink gyors teljesítésétől tettük függővé.

Az azóta eltelt idő nemcsak hogy nem hozta meg valamely megoldás elégtelét, de a legkisebb jel sem mutatta

azt, mintha a kormány jószándékkal viseltetne ezen a téren.

Ellenkezőleg. Mély sajnálattal kellett megállapítanunk, hogy a romániai zsidóság speciális problémáival szemben minden megértés és teljesítési készség hiányzik.

Eredménytelen maradt az a memorandum, amelyben kértük, tegyék lehetővé az állam iskolában a tanuló zsidó diákok számára vallási parancsaik respektálását, ne kényszerítsék őket szombat és ünnepnapokon az írásbeli és rajzolgozatokban való részvételre — bár az illető memorandumban rámutattunk arra, hogy mily nagy megértéssel oldották meg ezt a kérdést csaknem az összes civilizált országok.

A kisebbségi alminiszteri hivatali organikus fejlődéséről, amelyet a kormányzás elején beígértek, még csak szó sem esik a trónbeszédben. Ennek az alminiszteri hivatalnak a hatásköre ma éppoly ködös, mint volt létesítésének pillanatában. A kisebbségi iskolák szubvencionálását, amelyet az előző kormány ha nagyon szerény mértékben is megkezdett, teljesen eltörölte a jelenlegi kabinet. És különösképpen fáj nekünk a trónbeszéd hiányos volta az 1924. évi hibás állampolgársági törvény problémáinak megoldását illetően. Nagyon sajnálatos, hogy a kormány ilyen nemtörődomséggel viseltetik ezzel az elsődendő állampolgárságval szemben. Az államélet szolid alapokra való helyezése nem képzelhető el az állampolgárság igazságos, észszerű és világos szabályozása nélkül. Am az 1924. évi törvény oly abszurd intézkedéseket tartalmaz, hogy Románia ma az egyetlen európai állam, ahol tizennégy évvel a világháború befejezése után, emberek tízezrei élnek, akiknek minden joguk megvan az állampolgárságra és akiket mégis „heimatlosen“-ként kezelnek.

Ezen rendelkezés abszurd voltára vonatkozólag kell — vajjon beszédesebb bizonyíték, mint az, hogy

a patriarcha őszentsége az ország volt régebben nem román állampolgár és csak naturalizálás révén kaphatja meg a román állampolgárságot.

És ez a dolog annál is elszomorítóbb, minthogy évek óta reklamáljuk az 1924.

évi törvényhozás hibáinak orvoslását. Az előző parlament utolsó szessziójának trónbeszéde be is jelentette ezt az orvoslást, sajnos, azonban eredménytelenül.

Hiányosnak találjuk a trónbeszédnek azt a részét is, amelyben a kormány az ő speciális feladatáról beszél és az ezen különleges misszióba vágó gazdasági és pénzügyi természetű javaslatokról. Ezen javaslatok összessége magán viseli egy olyan felfogásnak a bélyegét, tudomásul veszi és elfogadja a nyomort, mint egy bizonyos felsőbb hatalmak által az országra erőszakolt állapotot.

A belenyugvás és a nyomorhoz való alkalmazkodás, — ez az egyetlen vezérelv az, amely a mélyen tisztelt kormány gazdasági és pénzügyi törvényhozását inspirálja.

Egyetlen olyan törvényhozási intézkedésről sem történt bejelentés, amely a nyomor elleni harc felvételéről szólna, azzal a céllal, hogy felfrissítse a román nemzet gazdaság organizmusának erejét. A legkülönbözőbb természeti kincsekkel megáldott területen a civilizált világ legvérszegényebb állama gyanánt tűnik fel Románia. Meg vagyunk győződve arról, hogy nemcsak külső tényezők idézték elő ezt a siralmas helyzetet. Mai aggasztó állapotaink mindenekelőtt is a tegnapi és mai kormányzat hibáinak tudhatók be. Ezen hibák orvoslása, ha idejében történik, valamennyire orvosolhatná azt a fejlődő paralízist, amely összeomlással fenyegeti az ország gazdasági organizmusát.

Az elmúlt szesszió alkalmával tett nyilatkozatunkban javasoltuk, hogy egy megfelelő szanalási program kidolgozása és a szükséges direktívák megadása érdekében alakítsák meg a legfőbb gazdasági és pénzügy tanács, amelynek tagjai a gyakorlati gazdasági élet legkiválóbb képviselőiből kerüljenek ki. Sajnos, ezt a javaslatot nem vették figyelembe s továbbra is a miniszteri szék csalhatatlanságának hite dominál. Bármily szempontból is vizsgáljuk tehát a kormány eddigi tevékenységét és azt, amelyet a jövőben akar kifejezni, a Zsidó Párt mély bizalmatlansággal viseltetik a kormányzással szemben és ezért nem szavazza meg a válaszfeliratot.

Sikkasztás miatt bíróság elé állítják Bocu Sever volt bánáti tartományi igazgatót

Hárommillió lej elsikkasztásával és hivatalos hatalommal való visszaéléssel vádolják a volt minisztert

Timisoara-Temesvár, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Tigoianu vizsgálóbíró ma délelőtt elkészítette a vádiratot a Bánát volt tartományi igazgatója: Bocu Sever ellen, akit az igazságszolgáltatási hatóságok azzal vádolnak meg, hogy az állam pénzéből 3 millió 226 ezer 512 lejt elsikkasztott. A vádirat szerint Bocu Sever 1930-ban 2 millió 253 ezer 473, 1931-ben pedig 578 ezer 718 lejt sikkasztott el a tartományi igazgatóság céljaira felvett összegekből. Ezen kívül 394 ezer 321 lejt eltulajdonított a lippai templom renovalására szánt

összegekből. Mindezek alapján a vizsgálóbíró a számviteli törvény 227-ik, a büntető törvénykönyv 462-ik és 471-ik paragrafusában foglalt vétségben találta bűnösnek Bocu Severt, akit sikkasztáson kívül hivatalos hatalommal való visszaéléssel is vádolnak. Ezzel egyidejűleg elkészült a vádirat Bocu Sever büntérsá: Aurel Bobei ellen is, aki a temestorontálmegyei prefektura főkönyvelője és akit közokiratok megsemmisítésével vádol az ügyészség. A temesvári törvényszék rövid időn belül kitüzi a tárgyalást a volt nemzeti parasztpárti tartományi

igazgató bűnygyében, amely ország-szerte hatalmas feltűnést keltett s amelyet politikai körökben élénken kommentálnak. A Jorga-kormány alatt már több ízben hangzottak el különböző vádak a nemzeti parasztpárt egyes vezetői ellen. Bocu Sever az első, aki ellen a vádak az igazságszolgáltatási hatóságok perrendtartási aktákkal is megerősítettek.

Az ügy azért is különös figyelmet érdemel, mert a háború óta az első eset, hogy Romániában egy a legmagasabb pozíciót betöltő politikust bűnygyben bíróság elé állítsanak.

Stere nem a takarékoskosságot, hanem a költsékezést ajánlja a gazdasági válság megoldására

Bucuresti-Bukarest, november 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Constantin Stere, aki e pillanatban egy kis politikai csoport vezére, a Curentul című bukaresti lap munkatársának érdekes nyilatkozatot adott a politikai helyzetről és a kormány gazdasági és pénzügyi törvényjavaslatáról. Stere többek között a következőket mondta:

A gazdasági válság megoldását nem a takarékoskosságot, hanem a redukciókat, hanem ellenkezőleg, a fogyasztási képesség fokozásában kell keresni. Argetoianu áldozati költségvetésének véres redukciói csak súlyosbitani fogják a válságot. Az orvoslást másutt kell keresni. Alapvető változásokat kell gazdaságpolitikánkban eszközölni. A mai helyzet a háború utáni kormány politikájának következménye. A túlzott centralizmus, az ostromállapot és a parazita ipar előnyben részesítésének politikája volt ez.

Románia mezőgazdasági állam, melyben azonban a földművelés elévült módszerei miatt a földbirtokok már ré-

gen nem jelent gazdaságot, mint azokban az országokban, amelyek bevezették a modern gépkultúrát. Ezeknek az országoknak a konkurrenciája jelentette a legsúlyosabb csapást számunkra. Meg kell tanítani a parasztokat, hogy modern követelményeknek megfelelően műveljék földjeiket s ugyanakkor a megfelelő eszközöket is rendelkezésükre kell bocsátani. Nehéz munka, de sürgősen hozzá kell fogni, hogy megmentsük azt, ami még menthető.

A mezőgazdasági tartozások konvertálása szükséges, de úgy, ahogyan a kormány akarja csinálni, nem vezet eredményre. A paraszt nem hibás abban, hogy a gabonárák visszaestek és így 1928-ban felvett százezer lejes tartozást, amelynek értéke akkor egy vagon búzának felelt meg, ma hat vagonnal kell visszafizetnie. Ebben a helyzetben még ha el is törölnék teljesen a mezőgazdasági tartozásokat, ez azt jelentené, hogy igen rövid időn belül a parasztoik ismét tud lennek terhelve tartozásokkal. Már pedig nem

lehet olyan gazdaságpolitikát folytatni, amely egyik konvertálásból a másikba vezessen. Az adósságok kérdése nem oldható meg, csakis a román nemzetgazdaság összes problémáinak komplexumában, más irányt adva a nemzeti termelésnek.

Ebben az irányban azonban egyetlen kormány sem tehet anélkül, hogy a háta mögött ne tudná a néptömegeket. Csakis ebben az esetben dolgozhatna egy morális légkörben, amely a sikert biztosítaná. Az ország politikai, közigazgatási és gazdasági kérdései között szoros kapcsolatok állnak fenn. Egy olyan országban, amelyben Abdul Hamid metódusai szerint kormányoznak, ahol egyetlen jog sem élvezi a törvény oltalmát s ahol az egész közigazgatási apparátus készen áll engedelmese parlamentet gyártani bármely hatalomra került csoport számára — nincs remény a javulásra. A megváltás nem jöhet a mágusoktól, akik a bölcsek követé keresik, sem büvészeketől, akik a tojásból tehenet tudnak elővarázsolni. Más kormányzati rendszerre és más politikai helyzetre van szüksége az országnak.

Haffkine professzor, a kolera- és pestisszérum feltalálója tízmillió svájci frank vagyonát a kelet európai jesivákra hagyta

Hogyan lett a pogromok menekültjéből, a szabadgondolkodó orvosból a jesivák mecénása

Cluj-Kolozsvár, november 25. Nehány nappal ezelőtt a berlini Hilfsverein der deutschen Juden megbízásából, nem mindennapi misszióval látogatott el Erdélybe dr. Marcus Wisnitzer. A berlini szociológus erdélyi útja egy már is világhírű végrendelettel van kapcsolatban. Egy évvel ezelőtt Lausenneban elhunyt sir Volde-mar M. Haffkine, a világhírű bakteriológus, aki tízmillió svájci frankot kitevő vagyonának kezelését a Hilfsvereinra bízta, azzal, hogy a horribilis vagyon kamatai a romániai, lengyelországi, csehszlovákiai és magyarországi jesivák támogatására fordítsák.

Mint hogy az elhunyt orvosprofesszor végakarataiban azokra a jesivákra gondolt, amelyek a talmudisztikus kiképzés mellett, ipari pályára is nevelik a növendéket. Marcus Wisnitzer, a kolozsvári Árvagondozó patronátusa alatt két iparos jesivát látogatta meg és terjesztette fel a Hilfsvereinhez a végrendelező professzor hagyatékából való támogatásra. Így elsősorban az iklódi iparos-jesiva, amelyet Hirsch Adolf királyi tanácsos alapított és amelynek asztalos bachurjai ma már világszerte híresek és a máramaroszigeti „Mosav Tora Vöchajim” részesedik a nem mindennapi örökség gyümölcseiből. Haffkine professzor az anyagi rendelkezéseken kívül morális indoklást is rúz a végrendelethez, amelyben megköli, hogy mint az exakt orvostudomány egyik legnagyobb alakja és abszolút szabadgondolkodó miért tartja annyira fontosnak a talmudnak, ennek a kifejezetten vallási alaptannak ápolását és tanítását. Ez a megoklás és maga Haffkine professzor életrajza valóságos romantikát von a nagyszabású végrendelet köré.

A pogrom, amelyet nem lehet elfeledni

Valdemar M. Haffkine az ukrainai Prilukiban született 1860-ban. Apja egy pravoszláv keresztedelt zsidó nábobnak. Ginsburg bárónak volt a jószágigazgatója, maga abszolút szabadgondolkodó és kis Valdemar is minden vallási kötelektől mentes nevelést kapott. Egyike volt ama kevés orosz zsidó diákoknak, akiket akadálytalanul felvettek az orosz középiskolába és később az odesszai egyetemre, a hol Valdemar Haffkine biológiát tanult Mecsnikoffnál, hogy azután Péterváron hallgassa az orvostudományt. Közben bevették katonának és Ginsburg báró protekciójára a tiszti vizsgát is letehetette, amit zsidók csak külön cári engedéllyel csinálhattak.

Odesszai zászlós volt, amikor egy pogrom alkalmával védelmére kelt egy ártatlan zsidó családnak, amelyet bántalmaztak.

Legjobb bajtársa, egy orosz zászlós ekkor kardot emelt rá és súlyosan megsebesítette Haffkient. Az orosz zászlósának semmi bántódása nem esett, ellenben Haffkine felszólítást kapott, hogy mondjon le rangjáról. Haffkine otthagya a hadsereget, de otthagya Oroszországot is, annál is inkább, mert közben mesterét, Mecsnikoff professzort meghívták a párizsi Pasteur-intézet élére és az akkor már világhírű biológus személyesen hívta Haffkint maga mellé asszisztensnek.

Küzdelem a kolera és a pestis ellen

A szabadabb párizsi légkör csak még jobban növelte Haffkine távolodását a cárista orosz mentalitástól, amelyben nevelkedett és oly brutálisan csalogott. Teljes együttérzéssel csatlakozott az emigráns orosz-zsidó diákok mellé és tekintve kedvező anyagi helyzetét, valósággal mecénásuk lett Párizsban. Emellett azonban teljes komolysággal fordult biológiai tanulmányai felé és csakhamar büszke-

sége lett a Pasteur-intézetnek. 1890-ben Oroszországban kitört a kolera. Haffkine — dacára az elszüvett megaláztatásoknak vérző szívvel olvasta a ragály borzalmas dühöngéséről szóló jelentéseket s ekkor olyan hőstettre szánta magát a fiatal tudós, mely példátlanul áll az orvostudomány történetében. A legyengített bacillusokkal való immunizálás abban az időben teoretikusan már ismeretes volt, de a törvény szigorúan tiltotta, hogy élő emberben kísérletezzenek s így még senki sem volt biztos, vajjon nem okoz-e az oltás fertőzést.

Haffkine a maga által megállapított módszerrel kolerabacillusokból oltószert készített és saját testen próbálta ki a szérumot.

A kísérlet sikerült. Erre Haffkine a mar-seillesi járványkórházat kereste fel és Mecsnikoff professzor protekciójával engedélyt kapott, hogy az ott levő százhuszonöt kolerabeteget beoltsa. Az oltás napjait a halálos áránya meghaladta a 30 százalékot.

Haffkine oltásai után egyetlen haláleset sem fordult többé elő és valamennyi beteg gyógyultan hagyta el a kórházat.

Haffkine neve egyik napról a másikra világhírű lett. Magas kitüntéseket, előkelő tudományos pozíciókat ajánlottak fel neki, de Haffkine mindezt visszautasította, levelet írt az orosz cári kormánynak és felajánlotta munkásságát az oroszországi kolera leküzdése érdekében.

Az orosz kormány még válasza sem méltatta,

csak az egyik cári miniszter írta Mecsnikoff professzornak, hogy „inkább haljanna meg az oroszok igazhívőként, mintsem egy zsidó lépjen fel megmentőként”. Ez a visszautasítás azután teljesen elvágta Haffkine viszonyát Oroszországhoz. Két évvel később már mint angol állampolgár megy ki Haffkine Indiába, hogy mint tejhatalmu biztos megsejtesse a kolera és pestis elleni harcot. Egyenesen a pestis-vidék kellős közepébe utazik és ugyanugy, mint a koleraszérummal tette, önmagán próbálja ki a pestisszérumot is. Ismét siker koronázza kísérleteit, azonban a járványok leküzdését megnehezíti a hindu lakosság áthatolhatatlan bizalmatlansága a fehér emberrel szemben. Itt táru fel azután egész nagyságában Haffkine hatalmas szelleme. Ahelyett, hogy az angol hatóságok segítségét venné igénybe, összebarátkozik néhány előkelő hinduval és ezeket megtanítja az oltásokra. Egész tábora a fiatal hindu diákoknak sereglik rövidesen Haffkine köré és ő ezzel a lelkes táborral vág neki a pestissteriletnek, ahol 600.000 ember vitta élet-halál-harcát a járvánnyal. Az emberek napról napra világosabban látják, hogy a „fehér magus” oltásai csodákat művelnek. Egy év alatt sikerült leküzdni Indiában a pestist, amely teljes husz évig változó erővel dühöngött. Az angol kormány hatalmas bakteriológiai intézetet létesített Bombayban, amely Haffkine nevét viseli és amelynek első igazgatója lett.

A vallásban gyökerező intellektualitás

Bombayban különösen a bramán és buddhista intelligencia köréből számos jóbarátot gyűjtött maga köré Haffkine és egyre jobban megbámulta ezeknek az embereknek csodálatos spekulatív elmélyedését és kifinomodott intellektualitását. A keleti intellektualekkel való érintkezés ébresztette Haffkineben azt a meggyőződést, hogy a világ táján élő zsidóság intellektuális alapjai — még azoké is, akik távol állnak a vallási élettől — a zsidók ősi vallásának etikai tanításain alapulnak. Hogy ezt a meggyőződését

kézzel fogható érvekkel tudja alátámasztani, Haffkine

60 éves korában nekifogott az óhéber irodalom és a talmud tanulmányozásának.

Nyugalomba vonulva, Svájcban telepedett le és alelnöke lett az Alliance Israélite nemzetközi szervezetének. Itt már

Törökország Európa legolcsóbb állama, de Kemál pasa még olcsóbbá akarja tenni az életet

Belgrád, november 26. Egyik nagy balkáni lap legutóbbi számában érdekes tudósítást közöl a törökországi viszonyokról és Kemál pasa, köztársasági elnök újabb reformterveiről.

Az elmúlt három év alatt — mondja a tudósítás — Törökországban, főleg pedig Konstantinápolyban, mintegy harminc százalékkal lett olcsóbb az élet. Az élelmiszerekre jellemző, hogy egy kiló fehér kenyér mindössze négy lejbe, a luxuskenyér pedig hat lejbe kerül. A busz ára 22 és 32 lej között mozog. A gazdasági élet egyre jobban fejlődik és ma már Törökország a mezőgazdasági termények terén is exportképes. Szarvasmarhákát különösen Görögországba szállítanak jelentős mennyiségben.

Az olcsóság ellenére további árszállításokat tartanak szükségesnek. Kasztumuni képviselő a parlament legutóbbi ülésén javaslatot nyújtott be és indítványozta, hogy az árdragítók ellen érvényes rendszabályokat léptessenek életbe. A

teljesen a zsidó vallástudományának szentelte magát és mint végrendeletében írja: „Rájött, hogy a zsidóság hatalmas szellemi erejét, amellyel az emberiség egyik hatalmas erőforrása lett, a szenvedések évezredein keresztül nem az anyagi fölény mentette át, hanem azok a kis tűzhelyek, amelyeken ápták Mózes tanainak élesztő tüzeit”. Ezek a tűzhelyek ma már csak Kelet-Európában vannak meg s éppen azért ezek támogatásának tartja Haffkine élete nagy feladatának. Egyben azonban Haffkine rámutat, hogy a keleti zsidóság a maga tulságosan elvont életével kieszik a nagy emberi közösségből. Ezért oktatással egyidejűleg neveljék a zsidó ifjúságot ipari pályákra, hogy az életben megállhassa helyét és dolgozva hasznosítsa szellemi képességeit az emberiség javára.

képviselő a házbéreknek újabb husz százalékos leszállítást tartja szükségesnek és a közlekedési eszközök viteldiját ugyanennyivel kívánja csökkenteni. A bankokat kötelezik, hogy 7 százaléknál többet ne számítsanak kamat címén, a provizó pedig három százaléknál nem lehet magasabb. A cukrot és a petróleumot tiz, a só árát husz százalékkal akarják leszállítani. Míután ezeket a cikkeket külföldről hozzák, a képviselő indítványozta, hogy az állam, amennyiben ráfizetne az árszállításra, a hiányt a dohányfélék árainak a felemelésével pótolja. A közsegeket hatalmazzák fel, hogy az árdragítók üldözésére a helyi viszonyok figyelembevételével rendeleteket léptessenek életbe. Végül a hazai gyáripár és termelés védelmére széleskörű intézkedések életbe léptetését sürgeti a képviselő.

Az interpelláció hatása az állami tisztviselők fizetésének leszállításában nyilvánult meg először. Kemál pasa most újabb reformokra törekszik és még olcsóbbá akarja tenni a török polgár életét.

A lengyel zöld bandák szövetsége óriási terrortal dolgozik és pogromokkal fenyeget

Varsó, november 26. A lengyel egyetemeket az antiszemita kilengések miatt bezárták, azonban Lengyelországban a nyugalom nem állt helyre és a zsidóüldözés az egyetemekről az utcára került ki. A nemzeti demokráta párt, amely a varsói és a krakkói egyetemi tüntetéseket megszervezte, tulajdonképpen ezekkel csak a kormány- és Pilsudszki-rendszer akarta megbuktatni. Felhasználták a Lengyelországban is tapasztalható nagy munkanélküliséget és nyomoruságot és azt hirdették, hogy a kormány védi a kisebbségeket és ezáltal lehetővé teszi, hogy idegenek elegek a lengyelek elől a kenyert.

A politikuskok elgondolása szerint, ha a kormány megakadályozza az egyetemi tüntetéseket és a zsidóüldözést, akkor könnyű lesz a nép előtt zsidóbarátnak feltüntetni és megbuktatni, ha pedig nem akadályozza meg a tüntetéseket, nem néhez bebizonyítani, hogy képtelen a rend és a nyugalom fenntartására. Az elgondolás ez volt, azonban az események túlnőttek a politikuskok elgondolásán és a zsidóüldözés, amit kormánybuktató eszköznek szántak, az öncéllá lett. A lengyel ellenzéki politikuskok arra gondoltak, hogy csak addig támadják a zsidókat, akiknek tulajdonképpen semmi befolyásuk nincs Lengyelországban, amíg a kormány meg nem bukik, azonban kiderült, hogy a kormányt nem tudják megbuktatni, de még kevésbé tudnak a zsidóüldözéseknek véget vetni. A főiskolákat bezárták, azonban ez nem jelenti a harc és a tüntetések abbahagyását, mert az ugynevezett zöldbandák szövetsége, különösen a vidéki

közsegekben és falvakban, rettenetes terrort fejt ki és nem egy helyen pogromot készít elő.

A zöld szín a lengyel antiszemita színe és most megalakult az ugynevezett zöldbandák szövetsége, amely a zsidók elleni harcot szervezi. A szövetség tagjai zöld szalagot viselnek s arra kötelezik magukat, hogy zsidók üzleteiben nem vásárolnak, zsidó munkást és iparost nem foglalkoztatnak, zsidó ügyvédhez vagy orvoshoz nem fordulnak, még akkor sem, ha ebből káruk volna, mert mint a szövetség alapszabályai mondják, a lengyel önértet többet ér, mint a pillanatnyi haszon.

Arra is kötelezik magukat a zöldszövetség tagjai, hogy zsidókkal sem üzletileg, sem barátilag nem érintkezzenek és olyan egyesületekből és testületekből, amelyeknek zsidó tagjai is vannak, igyekezzenek ezeket eltávolítani, továbbá, hogy követelik az egyetemeken a zsidókkal szemben a numerusz klauzusz behozatalát.

A zöldszövetség felhívása azzal végződik, hogy amikor igaz lengyel hazafiak éheznek és munka nélkül vannak, nem szabad zsidóknak munkát adni, mert a zsidóság, mint kisebbség, csak másodrendű állampolgár és a kisebbségeknek csak arra lehet igényük, hogy amikor már az elsőrendű állampolgárok mindennemű igényét kielégítették, kérjék, hogy az ő kívánságaikat is vegyék számba.

A zsidóüldözés dacára Lengyelországban a gazdasági helyzet nem javult meg, ellenben a diktatorikus hajlandóságú Slavek-kormány és a Pilsudszki-rezsim megerősödött.

HI

Az UJ KELET a bányászati és Főszervező: Felelős szerkesztő: Bukaresti Nászegi Ernő, St. Cikkeink utányo megjelölésé

Sakkverseny Párizsból jelentik klub és az amer egyesület közt ká bonyolítottak le. Észak kezdődött. lépést kellett te huzásnál a párizs partit.

Vegyen

Uj filmtipust Astra-mozgó Kolo gányon veszteglő egyenys vagy csu csak a fülnek ad köben és így ne zönség minden ré filmszallaggal. M világhírű énekes e üll, hiába muzsika melyik zenetán. tenni a mai közöns izgalmas és frapp rében, különösen replők szervizolás zene és alakítás szerűsegeit. Az új előadásán. De kü Jeanette Macdonal "örjö" című film mas átfogó művés zene és alakító n magyarázható az a hogy a grandiózus órai első előadásá végig. Egyben me hogy a kezdeti ne tusok teljesen k már tisztán kapjuk vézetet az Astra-

Amerika újabb értékű buzát adott jelentik: Amerika dollár értékű buz Kinának négy száz tól számítható há részletfizetés mell many a buzát a ha által sujtott, nyom tatja. Hat hónap millió embert kell élelemmel ellátniok

LATERNA a szokás, hogy a orvost tart, hane orrossal, amely lezi magát, hogy rium ellenében ségére, azt meg dacára a kínai r tendőben a csalá vost. De egyéb az orvos számár hal. Az orvos hogy az elhunyt ja a szerződésze háza előtt lámpá az a rendeltetésü páciensek szelle orvos házatól. V meghal, az orvos előtt. Mindezt tu érthessük az alá európai ember, gedett, elküldte keresen egy or messze vidéken ezért a szolgálá sok házait és r kínai orrossal je ak pedig tudtá orvost hozta el, legkevesebb lámp orvosainál száz pák, míg ennél cs Az angol gratulál feltűnt neki, hoq tal a ezért meg folytat orvosi gya — Tegnap kezd meggyújtató vála

ATMENETIKABÁT

RAGLAN Ia FLAUSCH

M. NEUMANN

RUHARUHÁZ CLUJ, PIATA UNIREI 14.

Le1 1700 és feljebb

Le1 3000 és feljebb

HIREK

Az UJ KELET az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc
 Bukaresti szerkesztőség:
 Mátszegi Ernő, Str. Sft. Constantin 31 bis
 Cikkjeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Sakkverseny az óceánon keresztül. Párizsból jelentik: A párizsi angol sakkklub és az amerikai Manhattan sakk egyesület közt kábel útján sakkversenyt bonyolítottak le. A verseny délután két órakor kezdődött. Egy óra alatt harminc lépést kellett tenni. A harmincegyedik húzásnál a párizsi játékosok feladták a partit.

Vegyén még ma

Uj filmtípust honosított meg az új Astra-mozgó Kolozsváron. A kezdeti vágyon vesztelő hangos filmgyárak ugyanis vagy csupán a szemnek, vagy csak a fülnek adtak valamit az utóbbi időben és így nem tudták átfogni a közönség minden rétegét egy univerzális filmszallaggal. Mert hiába énekel a világhírű énekes egy egész filmet keresztesül, hiába muzsikál két órahosszat bármelyik zenitán, mégsem fogja kielégíteni a mai közönséget, hacsak nem egy izgalmas és frappáns cselekmény keretében, különösen pedig hatni tudó szereplők szívrozásában adja az ének, zene és alakítás mindent átfogó nagyszerűségeit. Az új Astra-mozgó megnyitotta előadásán, de különösen a most futó Jeanette Macdonald „A primadonna bevértje” című filmjében már ezt a három átfogó művészetet kapjuk: az ének, zene és alakító művészet teljét. Ezzel magyarázható az a szokatlan körülmény, hogy a grandiózus premieren már a 3. órai első előadást is telt ház nézte végig. Egyben megállapíthatjuk azt is, hogy a kezdeti nehézségek, villanydefektusok teljesen kiküszöbölődtek s most már tisztán kapjuk a százszázalékos művészetet az Astra-mozgóban.

Amerika újabb negyvenmillió dollár értékű búzát adott el Kinának. Londonból jelentik: Amerika újabb negyvenmillió dollár értékű búzát adott el hitelbe Kinának négy százalékos kamattal, 1932-től számítható három éven át történő részletfizetés mellett. A nankingi kormány a búzát a hangai árvízkatasztrófa által sújtott, nyomorgó lakosságnak jutatta. Hat hónapon át körülbelül tízmillió embert kell Hankau környékén élelemmel ellátni.

LATERNA MEDIKA. Kinában az a szokás, hogy a kínai polgár nem háziorvost tart, hanem szerződést köt egy orvosral, amely szerint az orvos köteles magát, hogy bizonyos évi honorárium ellenében vigyáz a kínai egészségére, azt megőrzi. Ha a szerződés dacára a kínai meghal, abban az esztendőben a családja nem fizeti az orvost. De egyéb következménye is van az orvos számára, ha a páciense meghal. Az orvosnak tartani kell attól, hogy az elhunyt szelleme megbosszulja a szerződészegést. A kínai orvosok háza előtt lámpák lógnak, amelyeknek az a rendeltetésük, hogy az elhunyt páciensek szellemét távolítsák az orvos házától. Valahányszor egy kínai meghal, az orvosa lámpát gyújt a ház előtt. Mindezt tudni kell, hogy megérthessük az alábbi történetet: Egy európai ember, aki Kinában megbetegedett, elküldte a szolgáját, hogy keresse meg egy orvost. Európai orvos messze vidéken nem volt található, ezért a szolgálta végigjárta a kínai orvosok házaikat és néhány óra múlva egy kínai orvossal jelent meg, a gazdájának pedig tudtára adta, hogy azt az orvost hozta el, akinek a háza előtt a legkevesebb lámpa volt. A város többi orvosainál száz száma lógtak a lámpák, míg ennél csak öt volt kiakasztva. Az angol gratulált a kínai orvosnak, de feltűnt neki, hogy ez még nagyon fiatal és ezért megkérdezte, hogy mióta folytat orvosi gyakorlatot.
 — Tegnap kezdtem — volt az orvos meggyugtató válasza.

Felhívás a Zsidó Párt megyei és községi vezetőségéhez

A Zsidó Párt erdélyi tartományi vezetősége felhívja az összes megyei szervezetek figyelmét arra, hogy december hónapban aktuálissá válik a községi otthonlisták kiegészítésének és helyesbítésének kérdése. A megyei vezetőségek tegyék meg minden intézkedést abban az irányban, hogy a kerületükbe tartozó zsidó állampolgárok felvétesse az otthonlistákba. Nemcsak a zsidó egyének, de az egész romániai zsidóság egyetemes érdeke az, hogy a zsidó közösség minden egyes tagja szerepeljen az otthonlistákban.
 Eppen ezért a megyei vezetőségek tartoznak ellenőrizni azt, hogy azok, akik eddig különböző okokból kimaradtak volna a listákból, idejében felvétesse. Amennyiben egyeseket ezen a téren sérelem érte volna, úgy a megyei vezetőségek tegyék meg a jogvédő irodák útján a szükséges intézkedéseket a sérelmek orvoslására.

A Zsidó Párt erdélyi tartományi vezetősége

A kolozsvári Mizrahi ifjuság Oneg-Sabbat estje. A mizrahi rendes péntek esti Oneg-Sabbat összejövetelei során f. hó 27-én, ma este fél kilenc órai kezdettel az izr. hitk. Reg. Ferd. 52 sz. alatti téli imatermében Szabó Imre, az Uj Kelet munkatársa tart előadást „Zsidó típusok” címmel. Vendégeket szívesen lát a vezetőség.

Zsidó kórház-sorsjegyet

A berlini szovjetképviselő importosztályának három kiküldöttje érkezett Budapestre. Budapestről jelentik: A berlini szovjetképviselő importosztályának három kiküldöttje ma reggel Budapestre érkezett. A Külkereskedelmi Intézetben fognak tárgyalni a magyar-orosz kereskedelmi kapcsolatok lehetőségéről.

Rejtélyes kincsek után kutatnak Ruszinszkóban. Ungvárról jelentik: Rendkívül érdekes és romantikus ügyben folytat nyomozást a ruszinszkói csendőrség. Ruszinszkóba, hogy kiemelve a föld alól a világháború éveiben a visszavonuló oroszok nagy mennyiségű kincset ástak el Ruszinszkóban a menekülés lázában. A hírek szerint az oroszok 1,800,000 rubelt, 40 kg. ezüstöt és nagymennyiségű ékszer rejtettek volna a föld alá. A kincs elásátását Okemence község határában hat orosz katona végezte, akik közül öt a világháborúban elesett. Az életbenmaradt hatodik katonánál maradtak a tervrajzok s ez a katona visszatért Ruszinszkóba, hogy kiemelve a föld alól az elásott kincseket. Először egy Piven nevezetű emberrel szövetkezett és ásatásokat is folytattak a község határában. Piven azonban titokzatos körülmények között meghalt s ekkor az orosz katona egy Boricskovics Iván nevezetű orosz emigránssal kötött szerződést a kincs kiásására. A rejtélyes kincs kereséséről tudomást szereztek a hatóságok is. A két idegen állampolgárt letartóztatták és azután a hatóságok fogták hozzá a kincs kereséséhez. Állítólag a kincseket egy óriási, 12 zárral elzárt kasszában rejtették az oroszok a föld alá.

A buzaárak feljavítására 102 millió dollárt használtak fel Amerikában. Londonból jelentik: A buzaárak feljavítására az Egyesült Államokban aratástól számítva 102 millió dollárt használtak fel. A gyapot áresésének megakadályozása 75 milliójába került Amerikának.

Négymilliárd frank lesz a francia vasutak deficitje. Párizsból jelentik: Magánbecslések szerint a francia vasutak jövő évi deficitje, ha a szükséges kormányintézkedések elmaradnának, négymilliárd frank lesz. A deficit oka a gépkocsiforgalom konkurrenciája s az általános gazdasági válság.

Huzás: december 2.

Elfogták a legújabb budapesti bankrablás második tettesét is. Budapestről jelentik: A Garzó és Társa bankcég ellen elkövetett fegyveres rablás szökésben levő tettesét, Schifter Mihályt a detektívek a Rózsa uca 103 számú házban egy nőismerőse lakásán megtalálták és elfogták. A bankrablót megbilincselve viték a rendőrségre.

Eljegyzés. Bergfeld Eszti Dej és Cziment Miksa Sibiu jegyesek.

A fogak sohasem veszíthetik el természetes szép színüket, ha jó fogpaszta és alkalmas fogkefe használata mellett rendszeres kezelésben van részük. Azok a csapadékok, amelyek a szájüreg nyálkájából képződnek (fogkő, lerakódás baktérium fészkek, amelyeket kávé, tea és dohány ízének elő) és számos olyan dolgok, amelyek a higanytartalmu Amalgam tömések következményei — mindezek gyakran, gyorsan és intenzíven változtatják meg a fogak külsejét. Ön csakis alapos és rendszeres ODOL-lal való ápolással tudja megővni fogait attól, hogy fehérségüket el ne veszítsék. Az ODOL fogpaszta kolloidális alkotórészei gazdagságánál fogva eltávolítja az összes tisztálalan lerakódásokat, megszünteti a kellemetlen lehelletet.

NAPROL-NAPRA

Newyorkon át érkező jelentés szerint az orvosok kevés reményt fűznek Putty Lya életbenmaradásához. A filmszínész két oldali tüdőgyulladást is kapott, állandóan magas lázban delíriázál s éjjel óta csak oxigénnel tartják benne az életet.

A Canadian Pacific luxushajója, az Empress of Australia Southamptonból Newyork felé utas nélkül indult el. Mindössze egy ur váltott jegyet, de az utolsó pillanatban ez is lemondott az utazásról. Valószínű, hogy a társaság kénytelen lesz a luxushajó járatát leállítani.

Madridi jelentés szerint a spanyol közoktatásügyi miniszter pályázatot írt ki egy új nemzeti dalra, amelynek az ideiglenesen himnuszává tett Marsseille helyébe kell lépnie.

Bremenben Behrens, a Nordwestdeutsche Bankverein A. G. helyettes igazgatója a mai tőzsdezárlat után a tőzsde egyik fülkéjében vadászfegyverével öngyilkosságot követett el családi életének ziláltsága miatt.

A mexikói kormány jóváhagyta követtel Emilio Rubio, Ortiz Rubio mexikói elnök unokaöccse és barátja életéért az Egyesült Államoktól, akik az unió területén gyilkos merényletnek estek áldozatul.

Főnyeremény: 1.000.000 lel

Hollywoodból jelentik, hogy Tom Mix filmszínész vakbélgyulladással megoperálták. Élet-halál között loberg. Los Angelesből repülőgépen szállítottak székelyországi haldokló számára. Újabb jelentés szerint Tom Mix állapota továbbra is életveszélyes. 48 órán belül dől el, hogy megmenekül-e az életnek.

Newyorki jelentés szerint Irene Rich filmszínész elvált férjétől David Blankenhorn sanfranciscói gyórostól.

Az Egyesült Államokban nemzeti gyűjtést indítottak 16 millió dolláros alap létesítésére, hogy a repülés gyorsasági rekordját amerikai pilóták elragadhassák Angliától.

A bőkezű költő. Bécsből jelentik: Hermann Bahr, a világhírű német költő, aki évek óta Münchenben él, huszezer kötetet kitevő könyvtárát Salzburg városának ajándékozta. Bahr maga is Salzburgba költözik.

Puskin-muzeum. Leningrádból jelentik: A szovjetkormány annak a moszkvai háznak a helyén, amelyben valamikor Puskin lakott és amely már régebben teljesen leégett, nagy Puskin-muzeumot építtetett.

Hessenben házkutatást tartottak több nemzeti szocialista politikusnál. Berlinből jelentik: Hessenben a birodalmi főügyész rendelkezése a nemzeti szocialisták több vezetőpolitikusánál házkutatásokat tartottak, amelyek puccskísérletek terveivel állanak összefüggésben. A rendőrség több helyen fontosnak látszó okmányokat foglalt le.

SPORT

A Haggibbor Szászrégenben. A Haggibbor első csapata vasárnap délután Szászrégenben játszik barátságos mérkőzést, egy ottani válogatott együttesel. A Haggibbor teljes első csapatával vesz fel a küzdelmet. A csapat tagjai vasárnap reggel öt órakor indulnak Szászrégenbe. Találkozás a City-kávéház előtt. A futballszakosztály ezután is felhívja az első csapat tagjait a pontos megjelenésre.

OVAKODJATOK
 A HIDEG, A NEDVESSÉG ÉS DOR
 VESZÉDELMEITŐL
VEDJETEK
 TORKOTOKAT, MELLETEKET ÉS A
 TÜDÖKET A MEGHÜLÉS, TOROKPÁ-
 JÁS, ASTMA, BRONSITA, INFLUENZA
 ELLEN, A
VALDA PASTILLÁK
 ÁLTAL, ELTÁVOLITJA ÉS LÉGYÖZI A
 LÉGZŐ SZERVEK ELLEMI BETEGES MEGTÁMADÁSOKAT
 A DOBOZ FAC-SIMILJE
 KAPHATÓ MINDEN
 GYÓGYSZERTÁRBAN

Színház—Mozi

SZERELMI PÁRBÁJ. (Hatvani Lili darabjának bemutatója a kolozsvári Magyar Színházban. Hatvani Lili a nem nagyon régi veretű bárónő, természetesen csak méltóságos urakat mintáz, ha már részánja magát arra, hogy szindarabot írjon. Nála a lelki probléma legalább is a bárónál kezdődik és társadalmi konkluziók feszegetése helyett megelégszik a „társalgás” ügyes-bajos dolgainak színpadi ábrázolásával.

A kolozsvári színház derék és tehetős együttese talán sohasem igyekezett annyi elánal megmenteni egy darabot, mint éppen tegnap este. Nem ők tehetnek róla, hogy ma már senki sem érdekelt Hatvani Lili vérszegény meséje, happy-endes szerelmi párbaja és banálisán vontatott, egy pillanattal sem feszült, színpadi akrobatikája.

Valóságos esoda, hogy a színház együttese mégis épkézláb alakokat főmált meg Hatvani Lili papírmásé figuráiból. Elsősorban Poór Lili, aki a legszürkébb mondatokat is olyan pompásan színezi meleg és zengő organumával, hogy a szerző sem ismerne rá saját írására. Barsi Ödön erőteljes egyénisége férfivá keményítette a színpadi báro férfiatlanságát, Váro Anny epizód szerepéből éles karakterfigurát kreált, Toth Elek nyugodt és előkelő orvosprofesszora kifogástalan volt, Balázs Samu kellemesen karrirozott egy félkegyelmű mánást, Bárdos Klári szépsége és megjelenésének finomsága pár szavas szerepében lebilincselően hatott. Nyerges, Tasnádi, Czopán Flóri és Benes Ilona mindent elkövettek, hogy a darab a közönségnek tetszedjék.

A Magyar Színház heti műsora

Péntek: Szovjetházasság, vagy: A kör megsejtesítése. Napibérlet 12. szám. Szombat délután: Az elcsérélt ember. (Ifjúsági előadás, nagyon olcsó helyekkel. Sorozatszám: 71.) Szombat este 8¹/₄-kor: Feketeszaru cseresznye. (Bérletszűnetben. Sorozatszám: 72.) Vasárnap d. u. 5-kor Tánase revütársulata.

CORSÓ-MOZGÓ műsora

Péntek 3, 5, 7 és 9 órákor: Jenny Lind. A svéd csalógnány. — Remek szép énekes, zenés operettfilm. Főszereplő: Grace Moore a Newyorki Metropolitan énekesnője. Műsor előtt: A legújabb Paramount journal. Szombat 3, 5, 7 és 9 órákor: Jenny Lind. A svéd csalógnány. — A legszebb énekes, zenés filmoperett. Főszereplő: Grace Moore a Newyorki Metropolitan énekesnője. Műsor előtt: A legújabb Paramount journal. Vasárnap d. e. 11 órákor: Matiné. Patt és Patachon legkitűnőbb filmje — és Micki Maus. Olcsó helyekkel.

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor: Jenny Lind. A svéd csalógnány. A legszebb zene és énekszámokkal. Főszereplő: Grace Moore a Newyorki Metropolitan énekesnője. Műsor előtt: A legújabb Paramount journal.

SELECT-MOZGÓ műsora

Péntek: Trade Horn dráma eredeti afrikai felvételekkel. Eddig nem látott érdekes képek afrika őserdeiből. Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9 órákor. Kérjük a jegyeket idejében megváltani. Szombat: Trader Horn dráma eredeti afrikai felvételekkel. Vasárnap: Trader Horn dráma eredeti afrikai felvételekkel.

URANIA-MOZGÓ műsora

Péntek: Legény a nyeregben, szenzációs cow-boy vigiáték, főszerepben Ken Mavnard és fenomenális löva: Tarzan. Szombat: Legény a nyeregben. Vasárnap: Legény a nyeregben.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

KÖZGAZDASÁG

Az osztrák gazdasági blokk nem akar tudni a magyar-osztrák vámunióról

Deviza-clearing tárgyalások Csehszlovákia és Ausztria között

Bécs, november 26. Az osztrák nemzeti gazdasági blokk tegnap tárgyalta az osztrák-magyar vámunió tervét.

A blokk a leghatározottabban elutasította dr. Dollfuss és Hantos professzorok álláspontját.

A nemzeti gazdasági blokk kijelenti hogy ennek a vámunióknak a következők beláthatatlanok volnának és hogy nagymértékben megkötözték az osztrák nemzetgazdaságot. Különben pedig belpolitikai okokból sem kerülhet sor rá. A nagynémet képviselők a legélesebb harcot indítják a terv ellen.

Bécs, november 26. A bécsi lapok jelentése szerint a prágai deviza jegyzését Bécsben törölték. Ez az intézkedés a csehszlovák devizarendeléstől következett be.

Bécs, november 26. Az osztrák sajtó foglalkozik a csehszlovák Nemzeti Bank devizarendelével, amely szabályozza az Ausztriával való devizaforgalmat. Mérvadó bécsi körökben úgy tudják, hogy az Ausztria és Csehszlovákia közötti kereskedelmi forgalomban nem kerül lényegesebb változásokra sor. A legtöbb osztrák exportőr továbbra is hajlandó árut szállítani Csehszlovákiának, dacára annak, hogy követeléseiket a bankok nem fogják jóváírni.

Bécs, november 26. A közeli napokban Bécsben megkezdődnek Ausztria és Csehszlovákia között a gazdasági tárgyalások, amelyen szóba kerül a deviza clearing kérdése is. Csehszlovákiát előreláthatólag dr. Pospisil, a Nemzeti Bank kormányzója fogja képviselni a tárgyalásokon.

RADIO MŰSOR

Péntek, november 27.

Bukarest. 12: Grammfón. 17: Rádiózenekar. 19:40: Grammfón. 20: Négyes. 21:15: Hegedűhangv. 21:45: Hírek.

Budapest. 9:15: Házikvartett. 9:30: Hírek. 12:05: Cigányzene. 12:25: Hírek. — 1: Pontos idő. 2:45 Hírek. 4: Magyar diákok, magyar munkások Franciaországban. c. előadás. 4:45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Alszik a tábor, felolvasás. 5:20: Szalózenekari hangv. 6:30: Gyorsírási tanfolyam. 7: Hangv. 8:40: Nemzetközi leszerelési konferencia, utána cigányzene. Közben pontos időjelzés, időjárás, hírek. 10:30: Az Operaház zenekari hangversenye.

Bécs. 11:30: Zenekari hangv. 12:40: Grammfón. 16: Mendelssohn művei.

Berlin. 20:30: Paisiello: A szevillai bor-

bély c. operája.

Breslau. 23:30: Táncczene.

Hamburg. 20:15: Német dalok. 22:45: Táncczene.

Langenberg. 20:15: Vegyes hangv.

Stuttgart. Massenet: Manon c. operája.

Varsó. 20:15: Filharmónikus hangv. —

23: Könyv és táncczene.

Milánó. 19:15: Grammfón. 22:15: Kamarazene.

Róma. 19:50: Grammfón. 21: Lehár-operett.

Prága. 19:55: Vándordalok.

Pozsony. 19:10: Grammfón.

Kassa. 19:05: Fuvósangv. 20:03: Dalok.

Osló. 20: Szimf. hangv.

Stockholm. 20:15: Strauss művek.

Szombat, november 28.

Bukarest. 12: Grammfón. 17: Zenekari hangv. 19:30: Közv. az Operaházból. Utána hírek.

Budapest. 9:15: Szalózenekari hangv.

Újabb áresések a könyvpiacra!

Ismeretterjesztő művek

Adler: Marx a gondolkodó	25 L	Marx: Osztyárharcok Franciaországban	48 L
Adler: Alkoholizmus és a szakszervezetek	4 L	Marx: Bér, ár, profit	20 L
Bauer: A szocializmus útja	6 L	Marx: III. Napoleon államcsínyje	20 L
Bebel: A nő és a szocializmus	180 L	Marx: Polgárháború Franciaországban	20 L
Bernstein: A gazdaságtörténet alapvonalai	20 L	Mehring: Marx Károly élete	360 L
Bernstein: Mi a szocializmus?	5 L	Migray: Egy keresztényszoocialis állam története	18 L
Bernstein: Görli tzi pártprogram	12 L	Migray: Az egyház, munkáskérdés	5 L
Bernstein: Lassalle Ferdinand	18 L	Migray: Az Internationale története	25 L
Beer: A szocializmus és társadalmi harcok története:		Müller: Marx és a szakszervezetek	15 L
II. Középkor	30 L	Pach: A társadalmi ember élete	25 L
III. Újkor	30 L	Parvus: Allam, ipar, szocializmus	20 L
IV. 1750—1860.	90 L	Révész M.: Somogyi Béla élete	25 L
V. 1860—1925.	90 L	Szabó E.: Szocializmus	30 L
Braun S.: A primitív kultúra	90 L	Szemes: Mi az osztyárharc	5 L
Braun S.: Szakszervezetekről	5 L	Snowden: Ha a munkáspárt uralomra jut	8 L
Bresztovszky: Miért?	9 L	Szakasits: A munkásifjuság útja	5 L
Cooperator: Szocializmus és szövetség	5 L	Szakasits: Ut a felszabadulás felé	5 L
Deutsch: Sport és politika	41 L	Társadalmi lexikon	600 L
Gál: Szakszervezetek a háború alatt	5 L	Dr. Tóti: Az ifjuság nemi problémái	85 L
Garami: Kezdjük előlről	5 L	Umbreit: 25 év a német szakszervezeti mozgalomból 1890—1915.	5 L
Gergely: Munkáskultúra	30 L	Vándor: Közgazdaságtan	100 L
Gombo: Kisipar, kiskereskedelem és a szocializmus	10 L	Vanczák: Szakszervezeti demokrácia	5 L
Jászai: Agitáció	4 L	Wagner: A tudományos gondolkodás alapelvei	10 L
Kautsky: Marx gazdasági tanai	41 L	Wexberg: Ideges gyermek	60 L
Kautsky: Kereszténység eredete	100 L	Webb: A kapitalizmus hanyatlása	40 L
Kertész: A nemzetköziség útja	40 L	Dr. Stern: Tolsztoj	20 L
Kropotkin: Kölesönös segítség	100 L		
Kunfi: Jaurés	10 L		
Lassalle: Az alkotmányról	6 L		
Lassalle: Munkásprogram	6 L		

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában

Fraternalitas Könyv- és Lapkiadó R.-T. nyomása Cluj, Strada Baroa L. Pop 10. — Telefon 9-77.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

CLUJ, C.L.L. REG. FERD 7 SZ.

Fiókiintézetek: Dej-Dés, Beclean-Betlen, Cehul-Silvaniei-Szilágyesek Jibou-Zsibó, Zálau-Zilah. Affiliált intézetek: A Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-T., Auid-Nagyenyed és ennek Uioara-Marosujvári fiókiintézete

Saját tőkái 60 millió lej

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalásokat bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban eszközöl

Engedélyezett devizahely!

9:30: Hírek. 12:05: Katonazene. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2:45: Hírek. 4: Játzóóra. 4:45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5:30: Cigányzene. 6: Mit üzen a rádió? 7: „A föld felfedezése”. 8: Zenekari hangverseny. 9:10: Dani bá. 9:40: Pontos időjelzés, hírek, majd grammfónhangverseny, táncczene.

Bécs. 19:30: Olasz dalok és operaáriák. Berlin. 19:10: Zongorahangv.

Hamburg. 21:30: Népekkar.

Varsó. 19:30: Grammfón. 23:10: Chopin műveiből.

Milánó. 19:45: Grammfón.

Róma. 19:50: Grammfón. 21: Mascagni

Parasztbecsület és Leoncavallo: Bajazók.

Prága. 21: Katonazene.

Pozsony. 21: Hangverseny.

Osló. 23:10: Táncczene.

Toulouse. 21:45: Táncczene. 23: Bécsi zene.

TŐZSDE

Kolozsvár, november 26. Márka 40.40, holland forint 68.50, dollár 170, font 6.50, francia frank 6.70, lira 8.80, cseh korona 4.99, pengő 23, dinár 3, schilling 21, svájci frank 33.15, zloty 19.50, belga forint 24.

Bukarest, november 26. Francia frank 6.59, font 635, dollár 168.30, lira 8.70, cseh korona 4.99¹/₂, svájci frank 32.84, belga frank 23.40, márka 40.15, schilling 23.55, pengő 29.70, holland forint 67.67.

Apróhirdetések

Házeladás. A Str. Filipescu (Szentlélek u.) 1. szám alatti ház előnyös feltételekkel eladó. Érdeklődők forduljanak a Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Igazgatóságához P. Unirii 20.

Perzsaszőnyegek, művészi festmények, vitrintárgyak árverése 28-án, szombaton d. u. 4 óratól „Arta” Cluj, Str. Avram Iancu 3.

Egy jókarban levő cserépkálya olcsón eladó. Érdeklődni Pap ucca 30. (Strada Paris).

Kiadó vendéglőhelyiség kedvező feltételek mellett. Bővebbet Bognár és Szántó Reg. Ferdinand 68.

Külön telek, Dohány ucca 2. Három szoba és konyha azonnal kiadó, esetleg eladó. Értekezhetni „Mercur”-nyomda. Szép ucca 1.

Dávid Golder

A szegény zsidófiúból lett nagystílusú bankár életének regénye fölemelkedéstől bukásáig. Irene Nemirovszkaja regénye egyike az utóbbi évek legnagyobb sikerű könyveinek. Ára füzve 136 lej. Ára kötve 204 lej. Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

XIV. ÉVF. • 20 Cluj—Kolozsvár november 28 5692 ÉV Kisz

Az Uj Kelet és más Oikkeink forrás n Kéziratok megörzészti

Repülőbélyeg és repülő milli Hol van már a tav Sehol. Hiszen mingyárt

Nem is tőri rajta főképben eszébe sem mánytól kérje szám valy havat. . . Nem is ezt kérde Egészen más valami bet.

Azt, hogy hol van ből összegyűlt milli Ezt talán mégis il nak. Mégis úgy tes volna hozzá, mint Vonja a vállát és Az interpelláló rint nem is kicsi pé Vagy 250 millió gekből.

Legalább ötven r Meg kell legyen ötven repülőgép. Mert a gép repi de talán csak ne fióknak is?

Egy antiparl képviselő

A kamara a min helye volt. Egy többségi bálta a szocialist arról, hogy a m tása nem égető s Hasonló botrá előfordulnak civi mentjeiben is. csak emberek, al temperamentum A mi vereked képpen egyedül rescu, egyuttal oldali bukaresti katárta. Ebben a meggyőződésé jába mártott t elleni kirohanás egyetlen alkalm a demokráciába a parlament sz mentumok felvo

Mindez nem elfogadja a leg mot, amit felsz és az ő választ ból Dumitrescu

És ebben a r dése az volt, h dést provokált

Nem tudjuk hat képviselő ember, aki elle

Most már tu tettekkel is bi lament egy ko

Hogyne voln emberek képv

Körbe-kör A pénzügym szegény ember jövedelme és hatatlan adós

Az ilyen sz le a kezéből geltől estig sz lehetne egy legalább ezer

És mert ez ndennap el sszed, kiv négy algebrai hogy a költés hatványra em vételeit és g adásaiból.

Igy azután Szép kis ep